

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o varstvu kulturne dediščine obsega:

- Zakon o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1 (Uradni list RS, št. 16/08 z dne 15. 2. 2008),
- Zakon o spremembi in dopolnitvi Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1A (Uradni list RS, št. 123/08 z dne 29. 12. 2008),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1B (Uradni list RS, št. 90/12 z dne 30. 11. 2012),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1C (Uradni list RS, št. 111/13 z dne 27. 12. 2013),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1D (Uradni list RS, št. 32/16 z dne 6. 5. 2016),
- Zakon o nevladnih organizacijah – ZNOrg (Uradni list RS, št. 21/18 z dne 30. 3. 2018).

ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-1)

(neuradno prečiščeno besedilo št. 5)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon določa načine varstva kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: dediščina) ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

(2) Dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti, ter drugi državljanke in državljani Republike Slovenije opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

(3) Dediščina se deli na materialno in nesnovno dediščino. Materialno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina.

(4) Celostno ohranjanje dediščine se uresničuje v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin tako, da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj.

(5) Ta zakon ureja priznavanje poklicnih kvalifikacij na področju varstva dediščine v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L št. 255 z dne 30. 9. 2005, str. 22).

(6) Za izvrševanje Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 z dne 18. decembra 2008 o izvozu predmetov kulturne dediščine (Kodificirana različica) (UL L št. 39 z dne 10. 2. 2009, str. 1) ta zakon določa pristojni organ in kazni za kršitev uredbe.

2. člen **(javna korist varstva dediščine)**

(1) Varstvo dediščine je v javno korist. Javna korist varstva dediščine se določa v skladu s kulturnim, vzgojnim, razvojnim, simbolnim in identifikacijskim pomenom dediščine za državo, pokrajine in občine.

- (2) Javna korist varstva dediščine obsega:
- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje,
 - ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo,
 - omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom,
 - predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah,
 - vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje,
 - celostno ohranjanje dediščine,
 - spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij ter
 - sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

(3) Država, pokrajine in občine uresničujejo javno korist varstva tako, da organizirajo in podpirajo dejavnosti in ravnanja iz prejšnjega odstavka in izvajajo ukrepe na podlagi tega zakona.

(4) Pri uresničevanju javne koristi varstva dediščine država, pokrajine in občine sodelujejo z lastnicami in lastniki dediščine (v nadaljnjem besedilu: lastnik), poslovnimi subjekti, nevladnimi organizacijami in civilno družbo v okviru, ki ga določajo zakoni in strategija iz 73. člena tega zakona.

3. člen **(definicije)**

- (1) Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:
1. »akcesija« je način, s katerim muzej pridobiva premično dediščino in jo vključuje v svoje zbirke;
 2. »arheološka najdba« je premična arheološka ostalina, ki je bila pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let. Arheološke najdbe so tudi orožje, strelivo, drug vojaški material, vojaška vozila in plovila ali njihovi deli, ki so bili pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let;
 3. »arheološke ostaline« so vse stvari in vsakršni sledovi človekovega delovanja iz preteklih obdobij na površju, v zemlji in vodi, katerih ohranitev in preučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem, za katere sta glavni vir informacij arheološko raziskovanje ali odkritja in za katere je mogoče domnevati, da so pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let in da imajo lastnosti dediščine. Arheološke ostaline so tudi stvari, povezane z grobišči, določenimi na podlagi predpisov o vojnih grobiščih, in z vojno, skupaj z arheološkim in naravnim kontekstom, ki so bile pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let. Strokovno identificirane in registrirane arheološke ostaline postanejo dediščina;

4. »arheološko najdišče« je originalni kraj deponiranja in odkrivanja arheoloških ostalin. Strokovno identificirano in registrirano arheološko najdišče postane dediščina (v nadaljnjem besedilu: registrirano arheološko najdišče);
5. »arhiv arheološkega najdišča« je rezultat raziskave posameznega arheološkega najdišča skupaj z vsemi arheološkimi najdbami, vzorci in celotno dokumentacijo, ki spremlja arheološko raziskavo in poizkopavalno oziroma poterensko obdelavo, in mora biti trajno hranjen kot celota tako, da se omogoča dostop strokovni in širši javnosti;
6. »celotno ohranjanje« je sklop ukrepov, s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine, njeno vzdrževanje, obnova, prenova, uporaba in oživljanje;
7. »dokazilo o izvoru« je dokument, kot je sklep o dedovanju, dovoljenje o izvozu, oporoka, pogodba, odločba sodišča ali upravnega organa, izpisek iz evidence prodaje, ali druga verodostojna listina, iz katere izhaja, da je oseba arheološko najdbo ali zbirko takšnih najdb pridobila v last ali hrambo. Dokazilo o izvoru je lahko tudi izvedensko mnenje, izjava prejšnjega lastnika ali druge priče ali druga dokumentacija, kot je fotografija, posnetek, objava v publikaciji. Kot dokazilo o izvoru se šteje tudi prijava o najdbi ali prijava o hrambi na podlagi tega zakona.
8. »dokumentiranje« je zbiranje, urejanje in hranjenje podatkov o dediščini, njenih vrednotah, stanju, lokaciji in drugih dejstvih, pomembnih za izvajanje varstva;
9. »dolžna skrbnost« je skrbnost, ki se izkazuje s preverjanjem izvora premičnin z vrednotami dediščine na podlagi razpoložljivih podatkov iz dostopnih evidenc in registrov ter drugih dostopnih informacij na svetovnem spletu, v strokovnih organizacijah in pri lastnikih;
10. »družbeni pomen« je vrednost, ki jo ima dediščina za skupnost in posameznice in posameznike (v nadaljnjem besedilu: posamezniki) zaradi svojega kulturnega, vzgojnega, razvojnega, verskega, simbolnega in identifikacijskega potenciala ali za preučevanje strok, kot so antropologija, arheologija, arhitektura, etnologija, umetnostna zgodovina in zgodovina;
11. »iskanje arheoloških ostalin« so dejanja na zemljiščih in v vodi, ki so opravljena z namenom, da se odkrijejo novi podatki o arheoloških ostalinah, in ki lahko vodijo v odkritje arheoloških najdišč in najdb;
12. »izpopolnjevanje za delo v varstvu« (v nadaljnjem besedilu: izpopolnjevanje) je nadaljevalno ali dopolnilno izobraževanje, s katerim posameznik, ki dela v dejavnosti varstva, pogloblja znanje o novih dognanjih in metodah v stroki, razvija kompetence in napreduje in po katerem pridobi potrdilo, ki je lahko pogoj za zaposlitev ali nadaljevanje dela;
13. »izravnalni ukrep« je dejavnost, poseg ali ravnanje, s katerimi se nadomesti ali omili izguba ali poškodovanje dediščine;
14. »konservatorski načrt« je elaborat, ki je del projektne dokumentacije, s katerim se določijo sestavine spomenika, ki jih je potrebno ohraniti, in usmeritve za ohranitev in varovanje spomenika;
15. »konservatorski načrt za prenavo« je del prostorskega akta, pripravljenega na podlagi predpisov o urejanju prostora;
16. »kulturna krajina« je nepremična dediščina, ki je odprt prostor z naravnimi in ustvarjenimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in uporabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost;
17. »kulturni spomenik« (v nadaljnjem besedilu: spomenik) je dediščina, ki je razglašena za spomenik ali ki je vpisana v inventarno knjigo pooblaščenega muzeja;
18. »muzej« je stalna organizacija v službi družbe in njenega razvoja, ki je odprta za javnost in ki zbira, ohranja, dokumentira, preučuje, interpretira, upravlja in razstavlja dediščino ter posreduje podatke o njej z namenom razvijati zavest o dediščini, širiti vedenje o njenih vrednotah in omogočati uživanje v njej;
19. »nacionalno bogastvo« je premičnina, ki sodi v eno od zvrsti dediščine, ki jih določa predpis iz petega odstavka 10. člena tega zakona, in izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 10. člena tega zakona;

20. »naselbinska dediščina« je nepremična dediščina, ki v naravi predstavlja mestno, trško ali vaško jedro, njegov del ali drugo območje poselitve;
21. »nedovoljen poseg« je vsak poseg v dediščino, ki se izvaja brez kulturnovarstvenega soglasja ali v nasprotju z njim;
22. »nepremična dediščina« so nepremičnine ali njihovi deli z vrednotami dediščine, vpisani v register dediščine;
23. »oživljanje« so dejavnosti, ki omogočajo vključevanje dediščine v sodobno življenje in ustvarjalnost, njeno trajnostno uporabo in uživanje v njej;
24. »plan« je plan, program, načrt ali drug splošni akt, katerega izvedba ima vpliv na dediščino ali njeno varstvo;
25. »pooblaščen oseba« je uradna oseba pristojne organizacije ali druga oseba, pooblaščen za izvajanje nalog varstva po tem zakonu;
26. »pooblaščen muzej« je muzej, katerega ustanoviteljica ni država, ki opravlja državno javno službo na področju varstva;
27. »poseg v dediščino« (v nadaljnjem besedilu: poseg) so vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakor koli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine ali ki dediščino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo, zlasti pa:
 - vse spremembe dediščine, ki se štejejo za gradnjo v skladu s predpisi o graditvi objektov,
 - dela pri vzdrževanju in uporabi dediščine,
 - premeščanje dediščine ali njenih delov,
 - dejavnosti in ravnanja, ki se izvajajo v zvezi z dediščino ali neposredno z njo, ter
 - iskanje arheoloških ostalin in raziskave dediščine;
28. »predhodna raziskava« je raziskava dediščine ali arheoloških ostalin, ki jo je treba opraviti, zato da se:
 - pridobijo informacije, potrebne za vrednotenje dediščine ali arheoloških ostalin pred posegi v prostor ali pred graditvijo,
 - natančneje določijo ukrepi varstva ali
 - z njo dediščina ali arheološka ostalina pred posegi v prostor ali pred graditvijo deloma ali v celoti nadzorovano odstrani.Predhodna arheološka raziskava obsega tudi poizkopavalno obdelavo arhiva arheološkega najdišča;
29. »premična dediščina« so premičnine ali zbirke premičnin z vrednotami dediščine;
30. »prenova« je sklop različnih dejavnosti z gospodarskega, socialnega in kulturnega področja, s pomočjo katerih se ob ustreznem prostorskem načrtovanju zagotovita ohranitev in oživljanje dediščine;
31. »prikaz vrednotenja dediščine v prostoru« je nadgradnja registra dediščine s podatki o dejanskem stanju dediščine in njenem vrednotenju v prostoru, ki je na razpolago pripravljavcem plana kot priporočilna strokovna podlaga;
32. »pristojna organizacija« je subjekt, pristojen za izvajanje ukrepov varstva. Kadar ni drugače določeno, se šteje:
 - kot pristojna organizacija za varstvo nepremične dediščine: Zavod za varstvo kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: zavod),
 - kot pristojna organizacija za varstvo premične dediščine: državni oziroma pooblaščen muzej ter Narodna in univerzitetna knjižnica,
 - kot pristojna organizacija za varstvo nesnovne dediščine: koordinator varstva nesnovne dediščine;
33. »raziskava« so dela, ki posegajo v dediščino zaradi potreb njenega varstva, s katerimi se preučujejo njeni deli in pridobivajo podatki o njenem pomenu, stanju in ogroženosti;
34. »register dediščine« (v nadaljnjem besedilu: register) je osrednja zbirka podatkov o dediščini, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za dediščino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo);
35. »registrirana dediščina« je dediščina, ki je vpisana v register in ki ni spomenik;
36. »spomeniško območje« je območje nepremične dediščine, zavarovano kot spomenik na podlagi tega zakona zaradi svojega družbenega pomena, skladne zasnove in

- topografske določljivosti. To so predvsem območja naselbinske dediščine, deli urbane ali ruralne kulturne krajine, kraji zgodovinskih dogodkov, arheološka najdišča ali zgodovinski parki in vrtovi;
37. »uporaba« so stalne ali občasne dejavnosti, ki se opravljajo v dediščini, ob njej ali v kakršni koli drugi povezavi z dediščino, pri tem pa vplivajo nanjo ali uporabljajo njene kulturne vrednote in družbeni pomen;
 38. »upravljanje« je izvajanje nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bila stvar razglašena za spomenik, in obsega predvsem vodenje in organiziranje vzdrževanja, uporabe, dostopnosti, predstavitve javnosti in spremljanje stanja;
 39. »uvoz« je fizični prenos premične dediščine iz tretje države, ki ni članica Evropske unije ali Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, v Republiko Slovenijo;
 40. »varstveni režim« so pravila, ki ob upoštevanju družbenega pomena spomenika in na podlagi njegovega vrednotenja konkretizirajo omejitve lastninske pravice ter drugih upravičenj in določajo ukrepe za izvedbo varstva;
 41. »varstveno območje dediščine« je območje z enotnimi značilnostmi nepremične dediščine, ki je zaradi svojih vrednot in razvojnih potencialov pomemben del prostorskih ureditev;
 42. »varstvo« so pravni, upravni, organizacijski, finančni in drugi ukrepi države, pokrajin in občin, namenjeni obstoju in obogatitvi dediščine. Posamezne ukrepe varstva, razen pravnih in upravnih, izvajajo tudi drugi subjekti varstva;
 43. »varovanje« je takšno ravnanje z dediščino, ki z rednim vzdrževanje in obnovo omogoča obstoj vrednot dediščine in njeno uporabo vsaj v najmanjšem obsegu;
 44. »vnos« je fizični prenos premične dediščine iz države članice Evropske unije ali države članice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru v Republiko Slovenijo;
 45. »vplivno območje« je širša okolica nepremičnega spomenika ali dediščine, ki je določena z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika in znotraj katere morajo biti posegi v prostor in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju ali v kateri se presojujejo vplivi na dediščino;
 46. »vzdrževanje« so dela, ki omogočajo fizično zavarovanje dediščine pred delovanjem destruktivnih sil ali vzdrževanje stanja z določeno uporabo. Namen vzdrževanja je ohranitev dediščine;
 47. »zbirka« je skupina premičnin s sorodnimi vrednotami dediščine, ki jo lahko povezuje skupen zgodovinski ali prostorski kontekst;
 48. »nesnovna dediščina« so nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine, in z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod in jih nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino;
 49. »nesnovna dediščina posebnega pomena« je nesnovna dediščina, ki je razglašena za spomenik.

4. člen **(pravice in obveznosti, povezane z dediščino)**

(1) Vsakdo ima pravico uporabljati dediščino kot vir informacij in znanja, uživati v njenih vrednotah in prispevati k njeni bogatitvi.

(2) Vsakdo je odgovoren za spoštovanje dediščine drugih prav tako kakor svoje lastne.

(3) Pravica do dediščine je lahko omejena le v javno korist in s pravicami drugih.

(4) Vsakdo je dolžan ohranjati dediščino v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

(5) Vsakdo mora seznaniti pristojno organizacijo o obstoju stvari, za katero se domneva, da ima vrednote dediščine.

5. člen **(varstvo pravic lastnikov)**

(1) Lastninska pravica in druge stvarne pravice na dediščini se omejujejo le v najmanjšem možnem obsegu, ki je potreben za uresničevanje varstva. Država, pokrajine, občine in drugi subjekti varstva morajo izbirati tiste ukrepe, ki so ob doseganju enakih učinkov najmanj omejujoči za lastnike ter neposredne posestnice in posestnike dediščine (v nadaljnjem besedilu: posestniki).

(2) Lastnika je treba obveščati o zadevah varstva, ki vplivajo na izvrševanje njegovih lastninskopravnih upravičenj.

6. člen **(lastninska pravica na dediščini)**

(1) Arheološka najdba ali arheološka ostalina, ki je premičnina in jo kdor koli najde ali drugače pridobi s površja zemlje, iz zemlje ali vode na ozemlju Republike Slovenije, je lastnina države, če se v postopku po 10., 26., 31., 53. ali 135. členu tega zakona ugotovi, da je dediščina.

(2) Določba prejšnjega odstavka ne velja za arheološke najdbe, ki izvirajo iz vojnih grobišč, za katere je lastništvo ugotovljeno.

(3) Razpolaganje z arheološkimi najdbami, ki so bile nezakonito izkopane ali drugače nezakonito pridobljene iz arheoloških najdišč na ozemlju Republike Slovenije ali pa so bile zakonito izkopane in nezakonito obdržane, je prepovedano.

(4) Pravni posli in enostranske izjave volje iz prejšnjega odstavka so nične.

(5) Spomenik v lasti države, pokrajine ali občine, ki je arheološka najdba ali arheološko najdišče ali je zavarovan na podlagi posebnih predpisov ali mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija, se ne sme odtujiti.

(6) Drug spomenik v lasti države, pokrajine ali občine se sme izjemoma odtujiti le, če se s tem izboljšata njegova ohranitev in javna dostopnost ter zagotovi taka uporaba, ki je skladna z družbenim pomenom spomenika.

(7) Odločitev o odtujitvi spomenika državnega pomena sprejme vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministra, pristojnega za dediščino (v nadaljnjem besedilu: minister), odločitev o odtujitvi spomenika lokalnega pomena pa pristojni organ pokrajine ali občine, ki je spomenik razglasila.

(8) Premično dediščino, ki je v lasti države, pokrajine ali občine in jo hrani državni ali pooblaščen muzej, je prepovedano odtujiti, razen če gre za izmenjavo, ki pomeni bistveno dopolnitev muzejske zbirke, o čemer odloča na predlog muzeja minister oziroma ministrica, pristojna za varstvo kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: minister), oziroma pristojni organ pokrajine ali občine, ki je ustanoviteljica muzeja.

(9) Sredstva, dosežena s prodajo dediščine ali spomenika v lasti države, pokrajine ali občine, se lahko namenijo le za ohranitev, vzdrževanje, oživljanje ali nakup dediščine ali spomenika.

7. člen
(dediščina brez lastnika)

Če dediščina nima lastnika ali če njen lastnik ni znan in ga ni mogoče ugotoviti ali če dediščina ostane brez lastnika, postane njen lastnik Republika Slovenija.

II. VZPOSTAVITEV VARSTVA

1. Vzpostavitev varstva dediščine

8. člen
(predmet javne koristi)

(1) Na podlagi tega zakona so predmet javne koristi za varstvo posamezne stvari ali vrednote, ki so:

- registrirana dediščina,
- nacionalno bogastvo,
- spomeniki,
- varstvena območja dediščine in
- arheološke ostaline.

(2) Identifikacija predmeta javne koristi je podlaga za vzpostavitev varstva.

2. Registrirana dediščina in nacionalno bogastvo

9. člen
(registrirana dediščina)

(1) V register se vpišejo nepremičnine, premičnine in vrednote z lastnostmi dediščine iz 1. člena tega zakona.

(2) Nepremična dediščina se vpiše v register kot posamezna nepremičnina ali kot območje dediščine.

(3) Kot posamezna nepremičnina se vpišejo v register stavba, objekt ali druga nepremičnina, ki so ali zgrajene ali sestavljene ali oblikovane z naravnimi sestavinami po načelih krajinske arhitekture ali so arheološko najdišče. Del posamezne nepremičnine so tudi njene sestavine in pritikline, ki so namenjene uporabi ali olepšanju nepremičnine ali so nepogrešljive za njeno delovanje ali razumevanje.

(4) Kot območje dediščine se v register vpišejo enovita skupina stavb, naselje ali njegov del, večje arheološko najdišče ali območje kulturne krajine, ki ima kot celota vrednote dediščine in je medsebojno dovolj povezana, da sestavlja topografsko določljivo celoto nepremične dediščine.

(5) Premična dediščina se vpiše v register kot posamezna premičnina ali kot zbirka.

(6) Nesnovna dediščina se vpiše v register skupaj s kulturnim prostorom, ki to dediščino podpira in omogoča njeno uresničevanje.

(7) Minister predpiše seznam zvrsti dediščine iz prejšnjih odstavkov in seznam možnih varstvenih usmeritev po posameznih zvrsteh dediščine.

10. člen (nacionalno bogastvo)

(1) Nacionalno bogastvo je premičnina, ki sodi v eno od zvrsti dediščine, ki jih določa predpis iz petega odstavka tega člena, in ki poleg tega izpolnjuje eno ali več od naslednjih zahtev:

- ima status spomenika,
- je več kot 100 let stara arheološka najdba, ki izhaja iz izkopavanj ali najdišč na kopnem ali pod vodo na ozemlju Republike Slovenije,
- je več kot 100 let star sestavni del nepremičnega spomenika, ki je bil razstavljen,
- je inventarizirana kot del zbirke muzeja, vpisanega v razvid iz 87. člena tega zakona, kot del zbirke javnega arhiva ali javne knjižnice ali kot pritiklina ali del zbirke cerkve ali druge verske skupnosti ali
- ima za Republiko Slovenijo kulturno vrednost zaradi svojega pomena.

(2) V dvomu o tem, ali je določena premičnina nacionalno bogastvo iz druge do pete alineje prejšnjega odstavka, odloči minister.

(3) Minister odloči, da ima premičnina kulturno vrednost za Republiko Slovenijo v skladu s peto alinejo prvega odstavka in je zato nacionalno bogastvo, če ta premičnina ustreza enemu ali več od naslednjih meril:

- je delo umetnice ali umetnika, oblikovalke ali oblikovalca, ustvarjalke ali ustvarjalca, pomembnega za določeno področje kulture v Sloveniji,
- je izdelek domače ustvarjalnosti oziroma znanja,
- je značilna s stališča dediščine Republike Slovenije ali njenih regij,
- je povezana z osebnostjo, pojavom ali dogajanjem, pomembnim za slovensko zgodovino oziroma za zgodovino v Republiki Sloveniji,
- je povezana s spomenikom ali drugim pomembnim kulturnim okoljem,
- je v Republiki Sloveniji redka, ogrožena ali bo postala redka.

(4) Zbirka premičnin se lahko uvrsti v nacionalno bogastvo, če je zanjo pripravljena inventarna knjiga v skladu s predpisom iz drugega odstavka 18. člena tega zakona.

(5) Minister predpiše seznam zvrsti premične dediščine, ki so predmet nadzora nad izvozom, trgovanjem in drugimi posli.

3. Nepremični spomeniki

11. člen (nepremični spomenik)

(1) Nepremična dediščina, ki

- predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti ali dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti,
- je pomemben del prostora ali dediščine Republike Slovenije ali njenih regij ali
- predstavlja vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo in prostorom, se lahko zaradi svojega izjemnega pomena za državo (v nadaljnjem besedilu: spomenik državnega pomena) ali posebnega pomena za pokrajino ali občino (v nadaljnjem besedilu: spomenik lokalnega pomena) razglasi za spomenik.

(2) Nepremični spomenik se lahko razglasi kot posamezni spomenik ali kot spomeniško območje. Kot posamezni spomenik se razglasi posamezna nepremičnina iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona, kot spomeniško območje pa območje dediščine iz četrtega odstavka 9. člena tega zakona.

(3) Del nepremičnega spomenika je tudi njegova neposredna okolica ter pritikline, ki z nepremičnim spomenikom sestavljajo prostorsko, funkcionalno ali pomensko celoto. Pritikline postanejo spomeniki z razglasitvijo nepremičnega spomenika, če so vpisane v inventarno knjigo spomenika v skladu s predpisom iz drugega odstavka 18. člena tega zakona.

12. člen **(razglasitev nepremičnega spomenika)**

(1) Zavod pripravi predlog za razglasitev spomenika po lastni presoji ali na pobudo koga drugega. Če zavod zavrne pobudo za razglasitev, mora pobudnika seznaniti s svojo odločitvijo in z razlogi zanjo.

(2) Zavod mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnike dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, ter jim dati možnost, da podajo svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Lastniki se obveščajo praviloma po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši (npr. na nepremičnini, katere razglasitev se predlaga, v uradnem glasilu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug primeren način). Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov v skladu s tem odstavkom ni potrebno.

(3) Zavod mora izvesti javno obravnavo, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načinom dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v vsaj enem javnem sredstvu obveščanja najmanj deset dni pred javno obravnavo. V času do javne obravnave mora biti zagotovljen javen dostop do gradiv, ki so predmet javne obravnave.

(4) Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod se mora do mnenj opredeliti.

(5) Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena vodi pristojni organ pokrajine ali občine ob smiselni uporabi določb drugega do četrtega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod. Seznanitev lastnikov s predlogom za razglasitev spomenika lokalnega pomena oziroma javno obravnavo izvede pristojni organ pokrajine ali občine ob sodelovanju zavoda.

13. člen **(akt o razglasitvi)**

(1) Spomenik državnega pomena se razglasi z odlokom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine (v nadaljnjem besedilu: akt o razglasitvi).

(2) Akt o razglasitvi obsega zlasti:

- identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,

- vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik,
- varstveni režim spomenika,
- vplivno območje, kadar je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, vključno z določitvijo meje vplivnega območja tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,
- varstveni režim v vplivnem območju,
- morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika,
- zahteve glede upravljanja ter morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja in
- podatke o inventarni knjigi premočnin, ki so sestavni del spomenika, in pristojni organizaciji, če se skupaj z nepremičnim spomenikom razglašajo tudi premočnine, ki so njegov sestavni del .

(3) Na podlagi akta o razglasitvi se pravni status nepremičnega spomenika in njegovega vplivnega območja, če je obveznost vpisa za vplivno območje določena z aktom o razglasitvi, zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba nepremičnega spomenika. Organ, ki je spomenik razglasil, pošlje akt o razglasitvi na pristojno zemljiško knjigo. Vpis nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se opravi po uradni dolžnosti.

(4) Zaznamba nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se ne izvede za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča ali v delih, kjer zahtevo za zaznambo določi akt o razglasitvi.

14. člen **(razglasitev na podlagi sporazuma)**

(1) Na teritorialno obsežnejšem območju dediščine z razvojnimi problemi in izzivi se lahko vlada in pokrajina ali občina, na območju katere je dediščina, dogovorita za skupno ohranjanje območja s sporazumom. K sporazumu lahko pristopijo drugi subjekti, ki imajo na območju pomembne razvojne naloge ali pristojnosti za izvajanje posameznih razvojnih politik.

(2) Sporazum obsega obveznosti in pravice podpisnikov glede varstva in oživljanja, razvojnega načrtovanja, urejanja prostora in izvajanja mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

(3) Vlada na podlagi sporazuma razglasi območje za spomenik državnega pomena za obdobje veljavnosti sporazuma, vendar največ za pet let z možnostjo podaljšanja, če se ugotovi, da podpisniki sporazuma izvajajo obveznosti, določene s sporazumom.

(4) Če podpisniki sporazuma svojih obveznosti ne izpolnjujejo, vlada odloči o predčasnem prenehanju statusa spomenika državnega pomena.

15. člen **(enotno zavarovanje spomenikov in narave)**

(1) Območje, ki poleg izjemnih kulturnih vrednot za državo vsebuje tudi lastnosti, zaradi katerih je primerno za pridobitev statusa širšega zavarovanega območja na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, se lahko z istim aktom zavaruje kot spomenik po tem zakonu in kot širše zavarovano območje narave.

(2) Sklep o začetku postopka za enotno zavarovanje območja sprejme vlada na predlog ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave, v primeru, ko se območji iz

prvega odstavka prostorsko prekrivata, varstvene in razvojne usmeritve pa so dopolnjujoče in v medsebojni povezavi učinkovitejše. Postopek priprave in razglasitve se izvede ob smiselni uporabi določb o ustanovitvi širšega zavarovanega območja po zakonu, ki ureja ohranjanje narave.

(3) Vlada sprejme akt o zavarovanju območja iz prvega odstavka na predlog ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave. Območje enotnega zavarovanja nosi bodisi naziv kulturni spomenik bodisi naziv katerega od širših zavarovanih območij narave.

16. člen **(razglasitev spomenika, ki vpliva na ohranjanje narave)**

(1) Kadar se razglasitev spomenika državnega pomena nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave, se meje spomenika in varstveni režim v aktu o razglasitvi določijo na podlagi usklajenega predloga ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave.

(2) Kadar se razglasitev spomenika lokalnega pomena nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave, se meje spomenika in varstveni režim v aktu o razglasitvi določijo v soglasju z ministrom, pristojnim za ohranjanje narave.

4. Premični spomeniki in nesnovna dediščina posebnega pomena

17. člen **(premični spomenik)**

(1) Premični spomenik je premičnina ali zbirka premičnin, ki:

- predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti ali dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti,
- je pomemben del življenja na območju Republike Slovenije ali njenih regij ali
- predstavlja pomemben vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo.

(2) Premičnina ali zbirka premičnin pridobi status premičnega spomenika z vpisom v inventarno knjigo državnega ali pooblaščenega muzeja ali z razglasitvijo.

18. člen **(inventarizirani premični spomeniki)**

Inventariziran premični spomenik je vsaka premičnina in zbirka premičnin z lastnostmi iz prejšnjega člena, ki je vpisana v inventarno knjigo državnega ali pooblaščenega muzeja in je v njegovem upravljanju.

(2) Minister predpiše vsebino in način vodenja inventarne knjige.

(3) V primeru prenehanja delovanja muzeja se inventariziran premični spomenik skupaj z dokumentacijo prenese v hrambo muzeja naslednika. Če muzej, ki je prenehal z delovanjem, nima naslednika, se zbirka skupaj z dokumentacijo prenese v pristojni muzej.

19. člen **(razglasitev premičnega spomenika)**

(1) Premičnine in zbirke premičnin, vpisane v register, ki niso v upravljanju državnega ali pooblaščenega muzeja in niso vpisane v njegovo inventarno knjigo, postanejo spomeniki z razglasitvijo.

(2) Predlog za razglasitev na podlagi lastne presoje ali na predlog pobudnika pripravi državni oziroma pooblaščen muzej. Če muzej zavrne pobudo za razglasitev, mora s svojo odločitvijo seznaniti pobudnika.

(3) Muzej mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnika premične dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, in od njega pridobiti soglasje za razglasitev. Premične dediščine brez soglasja lastnika ni mogoče razglasiti za spomenik, razen če lastnik dediščine ni znan.

(4) Zbirka se lahko razglasi za spomeniško zbirko le, če so vse posamezne premičnine vpisane v inventarno knjigo zbirke po merilih iz 18. člena tega zakona.

(5) Če se postopek razglasitve nanaša na geološke zbirke, ki vsebujejo minerale ali fosile, je potrebno pridobiti soglasje ministra, pristojnega za ohranjanje narave.

(6) Spomenik državnega pomena se razglasi z odlokom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine.

(7) Akt o razglasitvi vsebuje identifikacijo spomenika, vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik, in varstveni režim spomenika.

20. člen **(razglasitev nesnovne dediščine posebnega pomena)**

(1) Nesnovna dediščina z lastnostmi iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, ki je vpisana v register, se razglasi za nesnovno dediščino posebnega pomena ob smiselni uporabi 12. člena tega zakona, pri čemer se določbe o javni obravnavi izvedejo tako, da se nanjo vabijo skupnosti, skupine in posamezniki, ki so nosilci nesnovne dediščine, ki je predmet postopka razglasitve, in druga zainteresirana javnost.

(2) Nesnovna dediščina državnega pomena se razglasi z odlokom vlade, nesnovna dediščina lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine.

(3) Akt o razglasitvi vsebuje identifikacijo nesnovne dediščine posebnega pomena, vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za nesnovno dediščino posebnega pomena, določbe o celostnem ohranjanju nesnovne dediščine posebnega pomena, podpiranju skupnosti, skupin in posameznikov, ki so njeni nosilci, in varstvu kulturnih prostorov, povezanih z njo.

(4) Akt o razglasitvi opredeli tudi način uveljavljanja avtorskih in sorodnih pravic, povezanih z nesnovno dediščino posebnega pomena ob upoštevanju predpisov, ki urejajo avtorske in druge sorodne pravice, vendar na način, ki omogoča javno dostopnost do nesnovne dediščine posebnega pomena in njeno prenašanje iz roda v rod.

5. Skupne določbe glede razglašanja

21. člen **(začasna razglasitev)**

(1) Kadar ima določena dediščina, ki je vpisana v register, vrednote spomenika in obstaja nevarnost, da bodo te vrednote okrnjene ali uničene, sprejme minister odlok o začasni razglasitvi za spomenik.

(2) Odlok o začasni razglasitvi obsega razlog za začasno razglasitev, varstveni režim in obdobje začasne razglasitve. Začasna razglasitev lahko traja najdlje 12 mesecev in se izjemoma lahko podaljša še za 12 mesecev. Minister z odlokom prekliče začasno razglasitev, če prenehajo obstajati razlogi za začasno razglasitev pred iztekom njenega roka.

(3) Odlok o začasni razglasitvi ali o njenem podaljšanju se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. V postopku sprejemanja začasne razglasitve se ne uporabljajo določbe o pripravi predloga za razglasitev, o obveščanju lastnikov v času priprave ter o javni obravnavi iz 12. člena in o soglasju lastnika iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona.

(4) Pristojna organizacija mora hkrati s predlogom za začasno razglasitev začeti postopek priprave predloga za razglasitev spomenika. Nepravočasna priprava predloga za razglasitev ni razlog za podaljšanje trajanja začasne razglasitve. Če se začasna razglasitev nanaša na območja, varovana po predpisih o ohranjanju narave, mora pristojna organizacija o predlogu obvestiti ministra, pristojnega za ohranjanje narave.

(5) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za začasno razglasitev spomenika, ki jo sprejme pokrajina ali občina.

(6) Minister lahko sprejme odlok o začasni razglasitvi tudi v primeru, ko je pristojna organizacija pripravila predlog za razglasitev za spomenik lokalnega pomena, vendar predstavljaški organ pokrajine ali občine predloga za razglasitev v celoti ali v bistvenem delu ni upošteval.

(7) Kot bistveni del predloga za razglasitev se šteje vrednota, ki utemeljuje razglasitev za spomenik, varstveni režim vsaj v obsegu, ki omogoča najnujnejše varstvo, in vplivno območje ter varstveni režim v njem, ki še zagotavljata prostorsko celovitost spomenika.

(8) Kadar se začasna razglasitev spomenika nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave, se akt o začasni razglasitvi sprejme ob soglasju ministra, pristojnega za ohranjanje narave.

22. člen (dvakratna razglasitev)

Če je ista stvar razglašena za spomenik državnega pomena in za spomenik lokalnega pomena, si varstveni režimi in drugi ukrepi varstva po obeh aktih ne smejo nasprotovati. Če pride do kolizije določb obeh aktov o razglasitvi, veljajo določbe akta o razglasitvi spomenika državnega pomena in ukrepi varstva, izdani na njegovi podlagi.

23. člen (prenehanje statusa spomenika)

(1) O prenehanju statusa spomenika odloči organ, pristojen za razglasitev spomenika po postopku, ki je predpisan za razglasitev spomenika, in ob soglasju pristojne organizacije. Organ pošlje akt o prenehanju statusa nepremičnega spomenika na pristojno zemljiško knjigo, ki po uradni dolžnosti izbriše zaznambo spomenika iz zemljiške knjige.

(2) Spomenik v upravljanju državnega ali pooblaščenega muzeja preneha z izbrisom iz inventarne knjige na podlagi sklepa organa, ki na podlagi akta o ustanovitvi muzeja obravnava vprašanja s področja strokovnega dela muzeja, in ob soglasju ministrstva.

(3) Če pristojna organizacija oziroma ministrstvo v 60 dneh ne zavrne izdaje soglasja, se šteje, da je bilo soglasje izdano.

24. člen **(gradiva za pridobitev statusa spomenika)**

(1) Minister predpiše vsebino predlogov za razglasitev in gradiv za pridobitev statusa spomenika, merila in način vrednotenja dediščine, ki naj pridobi status spomenika, merila in način inventarizacije ter navodila za določanje predlogov varstvenih režimov za posamezne zvrsti spomenikov.

(2) Predlogi za razglasitev opredeljujejo zlasti naslednje kategorije varstvenih režimov:

- zahteve glede varovanja spomenika, to je njegovega rednega vzdrževanja, obnove in uporabe,
- zahteve glede posegov,
- ukrepe za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in za primer oboroženega spopada,
- omejitve pravnega prometa,
- način upravljanja spomenika,
- zahteve glede raziskovanja, proučevanja in dokumentiranja,
- zahteve glede dostopnosti spomenika za javnost, zlasti časovne okvire,
- posamezne druge omejitve in prepovedi ter ukrepe za varstvo, kot so dolžnost začasne izročitve premičnega spomenika in trajanje takšne izročitve, prepoved premeščanja oziroma prenašanja spomenika.

6. Varstvena območja dediščine

25. člen **(akt o varstvenih območjih dediščine)**

(1) Varstvena območja dediščine se določijo z namenom celostnega ohranjanja dediščine, preprečevanja njenega uničenja in okrnjenja njenih vrednot v prostoru na državni in lokalni ravni.

- (2) Merila za določanje varstvenih območij dediščine so predvsem;
- skupen zgodovinski kontekst nepremične dediščine,
 - sorodne morfološke značilnosti in vrednote dediščine v prostoru,
 - topografska enovitost.

(3) Vlada določi vrste varstvenih območij dediščine ter varstvenih usmeritev in predpiše podrobnejša merila za njihovo določitev.

(4) Zavod pripravi predlog za določitev varstvenih območij dediščine na podlagi podatkov iz registra in prikaza vrednotenja dediščine v prostoru.

(5) Ministrstvo mora omogočiti javnosti vpogled v predlog iz prejšnjega odstavka in zagotoviti njegovo javno predstavitev.

(6) Ministrstvo z javnim naznanilom v svetovnem spletu in v enem od dnevnih časopisov, ki pokriva celotno območje države, določi kraj in čas za vpogled in javno predstavitev iz prejšnjega odstavka ter določi način dajanja mnenj in pripomb javnosti.

(7) Ministrstvo zagotovi vpogled in možnost dajanja mnenj in pripomb javnosti na predlog v trajanju najmanj 30 dni.

(8) Ministrstvo se mora opredeliti do mnenj in pripomb javnosti iz prejšnjega odstavka.

(9) Minister določi varstvena območja dediščine, cilje prostorskega razvoja varstvenih območij dediščine in predpiše podrobnejše varstvene usmeritve v povezavi s posameznimi lastnostmi dediščine v varstvenih območjih. Določitev varstvenega območja vsebuje podatke, zahtevane za register, in vrsto varstvenega območja iz tretjega odstavka. Varstveno območje dediščine se določi tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru.

(10) Pred določitvijo iz prejšnjega odstavka minister seznanji pokrajino in občino, na katerem ozemlju je predvideno varstveno območje dediščine. Pokrajina in občina lahko podata mnenje k predvideni določitvi varstvenega območja dediščine.

(11) Kadar se predvideno varstveno območje dediščine nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanje narave, minister določi meje varstvenega območja dediščine in varstvene usmeritve v soglasju z ministrom, pristojnim za ohranjanje narave.

7. Arheološke ostaline

26. člen (najdba arheološke ostaline)

(1) Kdor najde na površju zemlje, pod njim ali v vodi arheološko ostalino, mora poskrbeti, da ostane ta nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot jo je odkril. O najdbi mora najpozneje naslednji delovni dan obvestiti zavod. Dolžnost obvestila o najdbi imajo najditelj, lastnik zemljišča, drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik, v primeru graditve objekta pa tudi investitor in odgovorni vodja del.

(2) V kraj najdbe lahko v sedmih dneh po obvestilu iz prejšnjega odstavka posega le pooblaščen oseba zavoda, razen če pooblaščen oseba že prej odloči drugače ali če obstaja nevarnost za zdravje in življenje ljudi ali za obstoj arheološke ostaline.

(3) Pooblaščen oseba mora v roku iz prejšnjega odstavka raziskati, ali gre pri najdbi za dediščino. Pooblaščen oseba ima pri tem pravico vzeti premočnino za potrebe raziskave. Če se izkaže, da ne gre za dediščino, mora zavod vse odvzete premočnine po opravljeni predhodni raziskavi vrniti najditelju.

(4) Pooblaščen oseba lahko podaljša rok iz drugega odstavka za največ sedem dni, če potrebnih raziskav v prvotnem roku ni bilo mogoče opraviti.

(5) Zavod izda najditelju, lastniku zemljišča in osebi, ki je o najdbi obvestila zavod, odločbo o tem, ali je arheološka ostalina dediščina v skladu s tem zakonom. Lastnik arheološke ostaline, ki je premočnina in za katero se s pravnomočno odločbo ugotovi, da je dediščina, je država.

(6) Pritožba zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ne zadrži predaje arheološke ostaline, ki je premičnina, pristojnemu muzeju.

26.a člen
(nagrada naključnemu najditelju arheološke najdbe ali arheološke ostaline, ki je premičnina)

(1) Naključni najditelj arheološke najdbe ali arheološke ostaline, ki je premičnina, za katero je bilo z odločbo iz petega odstavka 26. člena tega zakona ugotovljeno, da je dediščina, in ki je ravnal v skladu s prvim in drugim odstavkom 26. člena tega zakona, lahko pridobi nagrado. Višina nagrade ne sme presegati vrednosti najdenega.

(2) Na predlog najditelja iz prejšnjega odstavka ministrstvo izvede postopek, v katerem ugotovi upravičenost do nagrade ter na podlagi strokovnega mnenja državnega ali pooblaščenega muzeja pomen najdbe. V primeru, da gre za najdbo posebnega ali izjemnega pomena, ministrstvo na podlagi strokovnega mnenja državnega ali pooblaščenega muzeja odloči o višini nagrade. Zoper odločitev ministrstva lahko najditelj iz prvega odstavka tega člena vložijo tožbo pri upravnem sodišču.

27. člen
(odločba o arheološkem najdišču)

(1) Če pooblaščen oseba zavoda utemeljeno domneva, da so na določenem zemljišču arheološke ostaline, in grozi nevarnost za njihovo poškodovanje ali uničenje, lahko zavod to zemljišče določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo predhodne raziskave arheoloških ostalin. V primeru najdbe iz prejšnjega člena tega zakona je treba izdati odločbo v roku iz drugega oziroma četrtega odstavka navedenega člena.

(2) Z odločbo o arheološkem najdišču se določijo območje najdišča, vrsta in obseg predhodnih raziskav, lahko pa se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

(3) Odločba o arheološkem najdišču je veljavna največ šest mesecev.

(4) Pritožba zoper odločbo o arheološkem najdišču ne zadrži izvršitve.

(5) Rok za opravo predhodnih raziskav na zemljišču, za katero ima investitor pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje za pripravljalna dela ali za gradnjo objekta ali drugega posega v prostor, je največ 60 dni od izdaje odločbe, razen z dovoljenjem lastnika, ko je ta rok lahko daljši. Minister lahko na predlog zavoda ta rok podaljša na največ 90 dni, če predhodnih raziskav v prvotnem roku iz utemeljenih razlogov, ki niso na strani zavoda, ni bilo mogoče opraviti.

III. POSEGI

1. Kulturnovarstveno soglasje za posege

28. člen
(kulturnovarstveno soglasje za posege)

(1) Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti za:

- posege v spomenik,
- posege v vplivno območje spomenika, če to obveznost določa akt o razglasitvi,
- posege v varstvena območja dediščine,
- posege v registrirano nepremično dediščino ali v enoto urejanja prostora, če to obveznost določa prostorski akt, in
- za raziskavo dediščine, ki ni arheološka ostalina .

(2) Kulturnovarstveno soglasje ni potrebno za:

- nujne posege na spomeniku ali dediščini, če so posegi neizogibno in nemudoma potrebni za odvrnitev nepredvidljive nevarnosti uničenja ali poškodbe spomenika ali dediščine ali za odvrnitev nevarnosti za ljudi in premoženje. O nujnem posegu je treba takoj po njegovi izvedbi obvestiti zavod in zaprositi za naknadno kulturnovarstveno soglasje;
- izvedbo raziskav, ki jih opravlja zavod v okviru javne službe;
- za izvedbo raziskav arheoloških ostalin in odstranitvev dediščine, za katere je potrebno kulturnovarstveno soglasje iz 31. člena tega zakona.

(3) Kulturnovarstveno soglasje za posege, za katere je predpisano gradbeno dovoljenje, se izdaja kot projektno soglasje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev.

(4) Kulturnovarstveno soglasje se izda:

- za posege v spomenik ali za posege v vplivno območje spomenika: v skladu z aktom o razglasitvi spomenika ali prostorskim aktom ali aktom o določitvi varstvenih območij dediščine,
- za posege v varstveno območje dediščine: v skladu z aktom o določitvi varstvenega območja dediščine,
- za posege v registrirano nepremično dediščino ali v enoto urejanja prostora: v skladu s prostorskim aktom ali aktom o določitvi varstvenih območij dediščine.

(5) Pri odločanju o izdaji kulturnovarstvenega soglasja je treba pretehtati razloge za poseg in razloge za ohranitev dediščine v obstoječi obliki. V prid odobritve posega je posebej treba šteti okoliščino, če predlagani posegi omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev dediščine.

29. člen **(kulturnovarstveni pogoji)**

(1) Pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja je treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje zavoda.

(2) V vlogi za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev je treba navesti namen posega in priložiti projektno dokumentacijo, ki jo za pridobitev projektnih pogojev predpisujejo predpisi, ki urejajo graditev. Kadar gre za poseg, za katerega ni predpisano gradbeno dovoljenje, je potrebno vlogi priložiti ustrezno skico in opis posega.

(3) Zavod s kulturnovarstvenimi pogoji določi zahteve, ki jih mora izpolnjevati projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja ali druga projektna dokumentacija, potrebna za izvedbo posegov, in zahteve glede strokovne usposobljenosti izvajalcev specializiranih del.

(4) Kulturnovarstveni pogoji se določijo:

- za poseg v registrirano nepremično dediščino ali v enoto urejanja prostora: v skladu z določbami prostorskega akta ali akta o določitvi varstvenih območij dediščine,
- za poseg v spomenik ali vplivno območje spomenika: v skladu z aktom o razglasitvi ali z določbami prostorskega akta ali akta o določitvi varstvenih območij dediščine.

(5) Zavod lahko s kulturnovarstvenimi pogoji kot pogoj za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja določi obveznost oprave predhodnih raziskav ali obveznost priprave konservatorskega načrta.

(6) Obveznost oprave predhodnih raziskav se lahko določi, če se upravičeno domneva, da je v nepremičnini, ki je predmet posegov, neodkrita dediščina, in grozi nevarnost za njeno poškodovanje ali uničenje.

(7) Priprava konservatorskega načrta se lahko zahteva za poseg v spomenik, če:

- je nameravani poseg kompleksen,
- grozi nevarnost uničenja ali ogrožanja varovanih vrednot ali
- je treba pri posegu izvesti konservatorsko-restavratorska dela.

(8) Konservatorski načrt je potreben vedno, kadar gre za posege v strukturne elemente spomenika.

(9) Šteje se, da pogoji za izdajo kulturnovarstvenega soglasja niso potrebni, če zavod pogojev ni izdal v 30 dneh od vložitve vloge za izdajo pogojev. V tem primeru se kot pogoji za pripravo projektne dokumentacije za poseg v registrirano dediščino upoštevajo določbe prostorskega akta, za poseg v varstveno območje določbe akta o določitvi varstvenih območij dediščine, za poseg v spomenik pa določbe akta o razglasitvi.

(10) Če zavod že na podlagi vloge za izdajo kulturnovarstvenih pogojev ugotovi, da je poseg sprejemljiv in da kulturnovarstveni pogoji niso potrebni, se vloga za kulturnovarstvene pogoje šteje kot vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja. Zavod na podlagi te ugotovitve izda kulturnovarstveno soglasje.

(11) Če zavod že na podlagi vloge za izdajo kulturnovarstvenih pogojev ugotovi, da poseg ni dopusten ali mogoč, se vloga za izdajo kulturnovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo kulturnovarstvenega soglasja. Zavod na podlagi te ugotovitve zavrne izdajo kulturnovarstvenega soglasja.

(12) Minister predpiše vsebino, obliko in način priprave konservatorskega načrta.

30. člen **(izdaja kulturnovarstvenega soglasja)**

(1) Vlogi za izdajo kulturnovarstvenega soglasja za poseg, za katerega je potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, je treba priložiti projektno dokumentacijo, ki jo za pridobitev projektnega soglasja predpisujejo predpisi, ki urejajo graditev. Če gre za poseg, za katerega ni potrebno gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov, se vlogi priloži opis in grafični prikaz, iz katerega so razvidni obstoječe stanje ter lokacijske, funkcionalne, oblikovne in tehnične značilnosti nameravanega posega. Če je tako določeno s kulturnovarstvenimi pogoji, je vlogi potrebno priložiti tudi dokazila o strokovni usposobljenosti izvajalcev specializiranih del.

(2) Kulturnovarstveno soglasje se lahko zavrne samo v primeru, da je poseg v neskladju s kulturnovarstvenimi pogoji, določenimi na podlagi četrtega odstavka 29. člena tega zakona ali v primeru iz enajstega odstavka 29. člena tega zakona. Šteje se, da je bilo soglasje izdano, če so bili kulturnovarstveni pogoji pridobljeni in če zavod ni odločil drugače v 15 dneh po vložitvi vloge za izdajo soglasja.

(3) Zavod lahko v kulturnovarstvenem soglasju določi način ravnanja v primerih najdb dediščine med posegom, način izvedbe del in način strokovnega nadzora nad njihovo izvedbo, vključno z načinom potrjevanja posameznih faz izvedbe.

(4) (črtan)

30.a člen (čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev in soglasij)

(1) Kulturnovarstveni pogoji iz 29. člena tega zakona prenehajo veljati po poteku dveh let od njihove pravnomočnosti. Če se ta rok izteče v času postopka izdaje kulturnovarstvenega soglasja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenih pogojev podaljša do pravnomočne odločitve o kulturnovarstvenem soglasju.

(2) Kulturnovarstveno soglasje iz 30. člena tega zakona preneha veljati po poteku dveh let od njegove pravnomočnosti, razen če se poseg, zaradi katerega je bilo soglasje dano, začne izvajati v tem roku. Če je za poseg potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov in se dvoletni rok izteče v času postopka izdaje gradbenega dovoljenja, se čas veljavnosti kulturnovarstvenega soglasja podaljša do pravnomočne odločitve o izdaji gradbenega dovoljenja.

31. člen (kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev dediščine)

(1) Kulturnovarstveno soglasje, s katerim se dovolita raziskava in odstranitev arheološke ostaline, se lahko izda le s pogojem, da tako raziskavo in odstranitev nadzoruje zavod in da raziskavo ter odstranitev opravi oseba, ki je strokovno usposobljena za izvajanje arheoloških raziskav.

(2) Kulturnovarstveno soglasje, s katerim se dovoljuje raziskavo in odstranitev spomenika ali registrirane nepremične dediščine, za poseg v katero je treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje, in ki ni arheološka ostalina, se lahko izda:

- če se ugotovi dotrajanost ali poškodovanost spomenika ali dediščine, ki je ni mogoče odpraviti z običajnimi sredstvi, ali če spomenik ali dediščina ogroža varnost ljudi in premoženje,
- in če je bil spomenik pred tem ponujen v prodajo po ceni, ki upošteva njegovo stanje.

(3) Kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev izda minister. Raziskavo in odstranitev iz prejšnjega odstavka nadzoruje pristojna organizacija.

(4) Ne glede na določbo prvega in drugega odstavka se lahko dovoli odstranitev z dovoljenjem iz prejšnjega odstavka tudi v primeru, če se stranki s kulturnovarstvenim soglasjem naloži izvedba izravnalnega ukrepa.

(5) Izravnalni ukrep obsega:

- plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene škode, ki nastane zaradi odstranitve arheološke ostaline ali spomenika,
- ali financiranje oziroma izvedbo ukrepov za ohranitev ali oživitev drugega spomenika primerljivega pomena.

(6) Izravnalni ukrep mora biti po učinku sorazmeren pomenu arheološke ostaline ali spomenika, katerega odstranitev se dovoli.

2. Druge določbe glede posegov

32. člen (iskanje arheoloških ostalin)

(1) Iskanje arheoloških ostalin in uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev za te namene sta dopustna le s predhodnim dovoljenjem zavoda pod pogojem, da iskanje izvaja oseba, ki je strokovno usposobljena za iskanje arheoloških ostalin.

(2) Prodajalci so dolžni kupce iskalnikov kovin seznaniti, da je prepovedana njihova uporaba z namenom pridobivanja arheoloških ostalin.

(3) Minister predpiše podrobnejše pogoje za izvajanje dejavnosti iz prvega odstavka tega člena.

33. člen (raziskave)

(1) Pooblaščen oseb, ki vodi raziskavo nepremične dediščine, za katero je bilo izdano kulturnovarstveno soglasje iz 30. člena tega zakona ali je bila njena izvedba naložena s kulturnovarstvenim soglasjem iz 31. člena tega zakona, mora po koncu del ali najmanj enkrat letno do 31. marca tekočega leta zavodu poslati celovito poročilo o poteku in izsledkih raziskave. Zahteve za poročanje o raziskavi arheoloških ostalin se določijo v kulturnovarstvenem soglasju za raziskavo iz 31. člena tega zakona.

(2) Evidenco raziskav vodi zavod. Evidenca se hrani trajno. Namen evidence je na podlagi poročil o izvedenih raziskavah zbirati natančne podatke o izsledkih raziskav. Evidenca vsebuje tudi osebna imena in naslove prebivališča izvajalcev raziskav.

(3) Pooblaščen oseb, ki vodi raziskavo, ima izključno pravico javne objave dokumentacije raziskave ali arhiva arheološkega najdišča v roku pet let od dneva zaključka raziskave.

(4) Rok za predajo celotne in originalne dokumentacije raziskave nepremične dediščine, ki ni arheološka ostalina, zavodu je šest mesecev po zaključku raziskave. Rok za predajo celotnega in originalnega arhiva arheološkega najdišča državnemu ali pooblaščenemu muzeju je pet let po zaključku raziskave. Pristojna organizacija zagotovi dostop do dokumentacije ali arhiva najdišča strokovni javnosti.

(5) Minister s kulturnovarstvenim soglasjem iz 31. člena tega zakona dodeli arhiv arheološkega najdišča državnemu ali pooblaščenemu muzeju. Hranjenje arhiva arheološkega najdišča se določi na podlagi stvarne in območne pristojnosti muzeja in razpoložljivih prostorov za hranjenje.

(6) Minister predpiše zahteve za izvajanje raziskav in nadzor nad njimi, standarde predhodnih raziskav ter način izdelave, vsebine in hranjenja dokumentacije in arhivov arheoloških najdišč.

34. člen (financiranje predhodnih raziskav)

(1) Investitor gradnje ali drugega posega krije strošek predhodne raziskave, ki je potrebna zaradi graditve ali drugega posega,

- ki posega v registrirano arheološko najdišče ali
- ki terja spremembo namembnosti dediščine ali spomenika ali posega v strukturne elemente dediščine ali spomenika.

(2) Iz državnega proračuna se v okviru javne službe krijejo stroški:

- predhodne arheološke raziskave območja prostorskega akta po 80. členu tega zakona,
- predhodne raziskave spomenika, če gre za poseg, ki ne terja spremembe namembnosti in ne posega v strukturne elemente spomenika, in je raziskava potrebna za določanje ukrepov varstva kot dela priprav na vzdrževanje, obnovo in oživljanje spomenika.

(3) Iz državnega proračuna se lahko krijejo tudi stroški predhodne arheološke raziskave, ki je potrebna:

- za sprostitev stavbnega zemljišča za gradnjo, če zemljišče ni registrirano kot arheološko najdišče in se ob gradnji ali drugem posegu odkrijejo arheološke ostaline kljub predhodni raziskavi iz 80. člena tega zakona;
- za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin na stavbnem zemljišču, ki je registrirano arheološko najdišče, če gradi investitor, ki je fizična oseba, stanovanje za lastne potrebe na stavbnem zemljišču ali se na stavbnem zemljišču gradijo neprofitna najemna stanovanja;
- kot del priprav na vzdrževanje in obnovo objekta, ki leži na območju naselbinske dediščine, če posege izvaja investitor, ki je fizična oseba, z namenom zagotovitve stanovanja za lastne potrebe ali če se posegi izvajajo z namenom zagotovitve prostorov, namenjenih izvajanju dejavnosti, ki so v javnem interesu;
- kot del priprav za ureditev ali obnovo javnih površin na območju naselbinske ali vrtnoarhitekturne dediščine;
- za potrebe presoje vplivov na arheološke ostaline.

(4) Iz državnega proračuna se krijejo stroški iz druge alineje prejšnjega odstavka v deležu, ki je sorazmeren z neto površino, ki je dejansko namenjena stanovanju za lastne potrebe ali socialnim stanovanjem.

(5) Minister predpiše način financiranja predhodnih arheoloških raziskav iz druge alineje tretjega odstavka tega člena.

(6) Če je v primeru iz prve alineje tretjega odstavka investitor ali soinvestitor neposredni ali posredni uporabnik državnega proračuna, stroški arheoloških raziskav bremenijo tega proračunskega uporabnika v deležu, ki ga za celotno investicijo zagotavlja državni proračun.

35. člen

(sofinanciranje programa pokrajine ali občine za obnovo spomenikov)

(1) Ministrstvo lahko nameni pokrajini ali občini dodatna sredstva iz državnega proračuna za sofinanciranje programa vzdrževanja in obnove spomenikov (v nadaljnjem besedilu: program obnove spomenikov), ki ga sprejme pokrajina ali občina.

(2) Pri določanju višine sofinanciranja programa obnove spomenikov ministrstvo upošteva število spomenikov na ozemlju pokrajine ali občine, morebitno že sklenjene pogodbe o sofinanciranju programa obnove na ozemlju pokrajine ali občine in določbe predpisov, ki urejajo financiranje pokrajin in občin.

(3) Pokrajina ali občina mora za program obnove spomenikov nameniti sredstva iz svojega proračuna najmanj v višini deleža iz državnega proračuna.

(4) O sofinanciranju programa obnove spomenikov iz državnega proračuna se sklenu pogodba med ministrstvom in pokrajino ali občino. Sestavni del pogodbe je načrt porabe sredstev. Če pokrajina ali občina pripravi program obnove spomenikov za obdobje do štirih let, se lahko sklenu ustrezna večletna pogodba, pri čemer se letna višina sredstev določa z aneksom k osnovni pogodbi.

IV. UPORABA, UPRAVLJANJE IN DRUGA RAVNANJA

1. Splošne določbe glede ravnanja

36. člen (ravljanje z dediščino)

(1) Z dediščino je treba ravnati tako, da se zagotavlja čim večja ohranitev njenih kulturnih vrednot za prihodnost.

(2) S spomenikom je treba ravnati tako, da se dosledno upoštevajo in ohranjajo njegove kulturne vrednote in družbeni pomen.

(3) Lastnik oziroma posestnik mora s spomenikom ravnati kot dober gospodar.

37. člen (pravica do nasvetov in navodil)

(1) Lastnik oziroma posestnik nepremične dediščine ima pravico do brezplačnih pojasnil, nasvetov in navodil pristojne organizacije v zvezi z lastnostmi, družbenim pomenom, ohranitvijo in vzdrževanjem dediščine.

(2) Lastnik premične dediščine ima pravico do brezplačnih nasvetov pristojnega muzeja v zvezi z vzdrževanjem premičnine. Lastnik nacionalnega bogastva ima pravico do brezplačnih pojasnil, nasvetov in navodil pristojnega muzeja v zvezi z lastnostmi, ohranjanjem in vzdrževanjem premičnine.

(3) Pristojna organizacija je v nujnih primerih, kadar dediščini grozi neposredna nevarnost poškodovanja ali uničenja, dolžna lastniku ali posestniku nemudoma nuditi strokovno pomoč iz prejšnjih odstavkov, in to najkasneje tri dni od vložitve zahtevka, ki ga je pristojna organizacija dolžna evidentirati.

38. člen (dolžnost varovanja spomenika)

(1) Lastnik mora varovati spomenik v sorazmerju s svojimi zmožnostmi.

(2) Zavod lastniku z odločbo odredi delno ali celotno izvedbo določenih ukrepov za izvedbo varovanja v sorazmerju z zmožnostmi lastnika ob upoštevanju koristi in ugodnosti, ki jih ima od dediščine. Zmožnosti lastnika ter koristi in ugodnosti iz tega člena se presojujejo v okviru obdavčljivega premoženja oziroma obdavčljivega prihodka.

(3) Zavod lahko v primeru neupravičenega neupoštevanja odločbe iz drugega odstavka, ki ogroža vrednote spomenika ali njegovo uporabo, sam izvede oziroma organizira izvedbo varovanja. V takšnem primeru lahko zavod od lastnika terja povrnitev sorazmernega

dela stroškov, ki bi jih moral nositi lastnik. Za povrnitev stroškov ima država, pokrajina ali občina, ki je financirala izvedbo varovanja, pravico uveljavljati obligacijskopравни zahtevek proti lastniku.

(4) Pri presoji sorazmernosti po prvem in drugem odstavku je treba upoštevati tudi koristi in ugodnosti, ki izvirajo iz statusa spomenika. Lastnik se ne more sklicevati na obremenitve zaradi zvišanih stroškov varovanja, ki so nastali zaradi opustitve varovanja in rednega vzdrževanja po tem ali po drugem zakonu.

(5) Podatke o obsegu obdavčljivega premoženja in obdavčljivega prihodka posreduje lastnik spomenika.

39. člen (pravica do nadomestila)

(1) Lastnik spomenika je upravičen do nadomestila, če se mu zaradi varstvenega režima poslabšajo pogoji za gospodarsko izkoriščanje spomenika in tega v okviru varstvenega režima ni mogoče nadomestiti z drugo dejavnostjo.

(2) Pogoj za pridobitev pravice do nadomestila je, da varstveni režim omejuje obseg in način gospodarskega izkoriščanja v okviru dejavnosti ali rabe, ki jo je stvar zagotavljala oziroma imela pred razglasitvijo, ali da določa drugačno gospodarsko dejavnost ali rabo od tiste pred razglasitvijo.

(3) Merila za določanje višine nadomestila so:

- razlika med višino prihodkov, kakršne je zagotavljala gospodarska dejavnost pred uveljavitvijo varstvenega režima, in višino prihodkov, ki jih je dejansko mogoče pričakovati po uveljavitvi varstvenega režima,
- ocena gospodarske koristi ali ugodnosti, pridobljene na podlagi statusa spomenika,
- možnost pridobitve javnih sredstev za izvedbo ukrepov, ki bi omilili izgubo prihodkov od gospodarskega izkoriščanja spomenika.

(4) Nadomestilo se lahko določi v enkratnem znesku ali v letnih zneskih. Nadomestilo za spomenike državnega pomena se določi s pogodbo med ministrstvom in lastnikom, za spomenike lokalnega pomena pa s pogodbo med pristojnim organom pokrajine ali občine, ki je spomenik razglasila, in lastnikom.

(5) Rok za vlaganje zahtevkov za nadomestilo je največ eno leto po uveljavitvi akta o razglasitvi. V primeru spomenika državnega pomena se zahtevek za odškodnino vloži pri ministrstvu, v primeru spomenika lokalnega pomena pa pri pristojnem organu pokrajine ali občine, ki je spomenik razglasila. O zahtevku je potrebno odločiti v 60 dneh.

(6) Če se država, pokrajina ali občina, ki je spomenik razglasila, in lastnik ne moreta sporazumeti o višini nadomestila iz četrtega odstavka tega člena, ga določi pristojno sodišče v nepravdnem postopku.

(7) Če se zahtevek za nadomestilo zavrne v temelju, ga je po pravnomočnosti zavrnilne odločbe mogoče uveljavljati v pravnem postopku pred pristojnim sodiščem.

40. člen (vlaganje javnih sredstev)

(1) Če so potrebni za varovanje, oživljanje spomenika ali izvedbo drugih ukrepov varstva izredni stroški, ki presegajo običajne stroške, koristi ter ugodnosti, izvirajoče iz

statusa spomenika, in ti stroški niso v sorazmerju z zmožnostmi lastnika, lahko država, pokrajina ali občina za ta namen v okviru možnosti prispeva javna sredstva.

(2) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za sofinanciranje obresti na bančna posojila, namenjena vzdrževanju, oživljanju in izvedbi drugih ukrepov varstva. Sofinanciranje na letni ravni ne sme preseči petodstotne obrestne mere na posojilo.

(3) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za financiranje interventnih ukrepov varstva, ki so nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo.

(4) Država lahko zagotovi sredstva za izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka v okviru letnih proračunskih sredstev ministrstva, pristojnega za kulturo, namenjenih za obnovo kulturne dediščine. Višina interventnih sredstev se določi s sklepom ministra, pristojnega za kulturo.

(5) O vlaganju javnih sredstev se sklene pogodba med državo, pokrajino ali občino kot financerjem in lastnikom ali investitorjem, ki ima pravico za izvedbo ukrepov na spomeniku, ki so predmet pogodbe, kot upravičencem. V pogodbi se določijo izvajalci del, ki so strokovno usposobljeni za izvajanje takšnih del, pogoji, pod katerimi je tak spomenik javno dostopen in morebitni posebni ukrepi varstva. Pri sklepanju pogodbe se upoštevajo predpisi, ki urejajo uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(6) Lastnik mora v primeru prodaje ali izgube lastništva nad spomenikom iz drugih razlogov vrniti javna sredstva, ki so bila vložena v spomenik. V pogodbi iz prejšnjega odstavka se določi rok, do katerega velja dolžnost vračanja javnih sredstev.

(7) Kot delež sredstev, ki jih mora zagotoviti lastnik ali investitor, se upošteva tudi vrednost del, ki jih lastnik ali investitor na podlagi navodil pristojne organizacije izvede v lastni režiji, če je tako določeno s pogodbo in če se vrednost del dokaže s cenitvijo pooblaščenega cenilca po zakonu, ki ureja revidiranje, ali zakonu, ki ureja sodišča.

(8) Javna sredstva se izplačujejo po izvedbi del, določenih s pogodbo iz petega odstavka tega člena. Če se izkaže, da dela niso bila izvedena v skladu s pogodbo, je upravičenec dolžan povrniti pridobljena sredstva.

40.a člen

(vlaganje javnih sredstev za varovanje in oživljanje nesnovne dediščine)

(1) Če so potrebni za varovanje, oživljanje nesnovne dediščine posebnega pomena ali izvedbo drugih ukrepov varstva izredni stroški, ki presegajo običajne stroške, koristi ter ugodnosti, izvirajoče iz statusa spomenika, in ti stroški niso v sorazmerju z zmožnostmi nosilca, lahko država, pokrajina ali občina za ta namen v okviru možnosti prispeva javna sredstva po postopkih iz zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(2) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za sofinanciranje obresti na bančna posojila, namenjena vzdrževanju, oživljanju in izvedbi drugih ukrepov varstva. Sofinanciranje na letni ravni ne sme preseči petodstotne obrestne mere na posojilo.

(3) Javna sredstva se lahko vložijo tudi za financiranje interventnih ukrepov varstva nesnovne kulturne dediščine, ki so neogibno nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo.

(4) Država lahko zagotovi sredstva za izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka v okviru letnih proračunskih sredstev ministrstva, pristojnega za kulturo, namenjenih za obnovo

kulturne dediščine. Višina interventnih sredstev se določi s sklepom ministra, pristojnega za kulturo.

(5) O vlaganju javnih sredstev se sklene pogodba med državo, pokrajino ali občino kot financerjem in nosilcem nesnovne dediščine. V pogodbi se določijo pogoji za zagotavljanje javne dostopnosti nesnovne dediščine posebnega pomena in morebitni posebni ukrepi varstva. Pri sklepanju pogodbe se upošteva zakon, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(6) Javna sredstva se izplačujejo po izvedbi del, določenih s pogodbo iz prejšnjega odstavka tega člena. Če se izkaže, da dela niso bila izvedena v skladu s pogodbo, je upravičenec dolžan povrniti pridobljena sredstva.

(7) Ministrstvo lahko nameni pokrajini ali občini dodatna sredstva iz državnega proračuna za sofinanciranje programa varstva in oživljanja nesnovne dediščine posebnega pomena, ki ga sprejme pokrajina ali občina.

(8) Pri sofinanciranju programa iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe 35. člena tega zakona.

41. člen **(odškodnina za razvrednotenje)**

(1) Investitor nedovoljenega posega je dolžan plačati odškodnino za razvrednotenje dediščine. Odškodnina za razvrednotenje dediščine se določi glede na družbeni pomen in vrednost razvrednotene dediščine, pri čemer je najmanj enaka stroškom vzpostavitve v prejšnje stanje.

(2) Odškodnina za razvrednotenje arheološkega najdišča je najmanj enaka vrednosti raziskav, ki bi bile potrebne za prevod uničene dediščine v arhiv arheološkega najdišča.

(3) Odškodnino zahteva:

- za registrirano arheološko najdišče ali spomenik državnega pomena: v imenu Republike Slovenije državni pravobranilec,
- za spomenik lokalnega pomena: pokrajina ali občine.

(4) O odškodnini odloči sodišče. Odškodnina je prihodek državnega proračuna oziroma proračuna pokrajine ali občine, ki je spomenik razglasila.

42. člen **(financiranje izvedbe posebnih inšpekcijskih ukrepov)**

(1) Država, pokrajina ali občina, ki je spomenik razglasila, izvede poseben inšpekcijski ukrep iz 115. člena do 117. člena tega zakona na stroške zavezanca.

(2) Če zavezanec ne zagotovi sredstev oziroma ne povrne sredstev za izvedbo ukrepa iz prejšnjega odstavka v roku, postavljenem v zahtevku za plačilo stroškov zavezanca, država, pokrajina ali občina, ki je spomenik razglasila, pridobi zakonito hipoteko na nepremičnini, ki je predmet ukrepa.

43. člen **(pospeševanje mobilnosti zbirk)**

(1) Za pospeševanje mobilnosti zbirk lahko vlada prevzame jamstvo za povračilo škode lastnikom ali upravljavcem zbirk zaradi poškodovanja, uničenja ali izgube muzejskega, knjižničnega ali arhivskega gradiva, tudi če jo povzročijo tretje osebe, in sicer za:

- razstavljanje v tujini, če gradivo posoja organizacija, ki se financira iz državnega proračuna, in če jamstva ne prevzame organizator,
- izposojo tujega gradiva za razstave v Republiki Sloveniji, ki jih organizira organizacija, financirana iz državnega proračuna, vendar le za škodo, ki je nastala v Republiki Sloveniji.

(2) Država lahko jamči za povrnitev škode na podlagi prejšnjega odstavka največ do 80 odstotkov vrednosti škode.

(3) Skupna višina jamstev iz tega člena na letni ravni se določi s predpisi o izvajanju državnega proračuna.

(4) Država ima v primeru plačila škode iz prvega odstavka pravico zahtevati vračilo plačanih zneskov z zakonitimi zamudnimi obrestmi od tistega, ki je škodo povzročil.

2. Uporaba

44. člen

(prepoved uporabe podobe in imena spomenika brez soglasja lastnika)

Nihče ne sme uporabljati podobe in imena spomenika za pridobitne namene brez soglasja lastnika spomenika. Lastnik lahko s soglasjem določi tudi višino nadomestila za uporabo.

45. člen

(trgovanje)

(1) Kdor trguje s premično dediščino (v nadaljnjem besedilu: trgovec), ki sodi v zvrsti dediščine iz seznama v petem odstavku 10. člena tega zakona, mora biti registriran v skladu s predpisi, ki urejajo sodni register in standardno klasifikacijo dejavnosti, za dejavnost, iz katere je razvidno, da trguje s premično dediščino.

(2) Trgovec mora voditi evidenco nabave in prodaje ter drugih poslov z dediščino. Namen evidence je zagotovitev sledljivosti prodaje dediščine zaradi preprečevanja protipravnih dejanj v zvezi z njo.

(3) V evidenco iz prejšnjega odstavka se vpisujejo podatki o izvoru dediščine, opis in prodajna cena ter podatki o lastniku ali posestniku in kupcu dediščine. Prodajalec mora seznaniti kupca z možnostjo omejitve iznosa oziroma izvoza.

(4) Kot podatki o lastniku in kupcu v evidenci prodaje iz prejšnjega odstavka se štejejo firma ter sedež, če gre za pravno osebo, oziroma osebno ime in naslov prebivališče, kadar gre za fizično osebo.

(5) Trgovec mora z dolžno skrbnostjo preveriti izvor dediščine.

(6) Minister določi način vodenja in nadzora nad evidenco iz drugega odstavka.

(7) Evidenca iz drugega odstavka tega člena se hrani trajno.

46. člen **(iznos ali izvoz dediščine)**

(1) Za iznos premičnin iz predpisa iz petega odstavka 10. člena tega zakona in nacionalnega bogastva v države članice EU ali izvoz v tretje države je potrebno dovoljenje ministra.

(2) Trajni, to je časovno neomejeni iznos ali izvoz nacionalnega bogastva iz prve, druge in tretje alineje prvega odstavka 10. člena tega zakona, je prepovedan.

(3) Trajni iznos ali izvoz nacionalnega bogastva iz četrte alineje prvega odstavka 10. člena tega zakona je dovoljen le v primeru izmenjave muzejskega, arhivskega ali knjižničnega gradiva.

(4) Začasni iznos ali izvoz nacionalnega bogastva se dovoli za največ eno leto od datuma prehoda državne meje, z možnostjo podaljšanja za največ pet let.

(5) Ministrstvo lahko dovoljenje za iznos ali izvoz začasno prekliče, če obstaja sum zlorabe dovoljenja. Začasni preklic velja do ugotovitve dejanskega stanja, vendar najdlje tri mesece. V času začasnega preklica iznos ali izvoz ni mogoč, že izneseno dediščino pa je treba vrniti v Republiko Slovenijo. Če se ugotovi zloraba dovoljenja za iznos ali izvoz, se takšno dovoljenje prekliče.

(6) Ministrstvo vodi evidenco o izdanih dovoljenjih za iznos in izvoz in o iznosih in izvozih, opravljenih na njihovi podlagi.

(7) Način izdaje dovoljenja za iznos in izvoz ter vodenje evidence določi minister.

47. člen **(vnos ali uvoz dediščine)**

Dediščino je dovoljeno vnašati oziroma uvažati v Republiko Slovenijo. Če država izvora predpisuje izvozno dovoljenje oziroma dovoljenje za iznos, je pri vnosu oziroma uvozu obvezna predložitev takega dovoljenja.

48. člen **(vračanje protipravno odstranjene dediščine)**

(1) Država skrbi za vračanje nacionalnega bogastva, ki je bilo protipravno odstranjeno iz Republike Slovenije. Ministrstvo koordinira vračanje nacionalnega bogastva, ki je bilo protipravno odstranjeno iz Republike Slovenije, ter vračanje premične dediščine, ki je bila protipravno odstranjena iz druge države in vnesena v Republiko Slovenijo, v skladu z mednarodnimi pogodbami, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

(2) Pri odločanju o tem, kaj se šteje kot protipravno odstranjeno nacionalno bogastvo, se uporabljajo določbe Zakona o vračanju protipravno odstranjenih predmetov kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 126/03).

49. člen **(rok za vlaganje zahtevkov za vračanje)**

(1) Če obstaja utemeljen sum, da je v Republiko Slovenijo premična dediščina, ki je bila protipravno odstranjena iz države, ki ni članica Evropske unije, s katero ima Republika

Slovenija sklenjen sporazum o vračanju, lahko upravičenci vlagajo zahtevke za vračanje v roku enega leta od dneva, ko so bili seznanjeni s tem, da je dediščina v Republiki Sloveniji.

(2) Zahtevki za vračanje iz prejšnjega odstavka se sme vložiti pred potekom 30 let od dneva, ko je bila dediščina protipravno odstranjena iz države iz prejšnjega odstavka, ali pred potekom 75 let, če gre za premičnino iz javne zbirke, zbirke cerkve oziroma druge verske skupnosti ali za premičnino, ki je pod posebnim varstvom države, iz katere izvira.

50. člen **(plačilo odškodnine dobrovernemu posestniku)**

Dobroverni posestnik, ki je premično dediščino pridobil po tem, ko je bila taka premičnina protipravno odstranjena iz Republike Slovenije, je upravičen do pravične odškodnine na podlagi odločbe pristojnega sodišča po tem, ko je premičnino vrnil v Republiko Slovenijo. Stroški odškodnine se krijejo iz proračuna Republike Slovenije. Republika Slovenija lahko zahteva vrnitev plačane odškodnine od osebe, ki je premično dediščino protipravno odstranila z njenega ozemlja.

51. člen **(postopki vračanja z državami Evropske unije)**

Vračanje protipravno odstranjene premične dediščine iz držav članic Evropske unije v Republiko Slovenijo ter iz Republike Slovenije v države članice Evropske unije ureja poseben zakon.

3. Hranjenje

52. člen **(hranjenje nacionalnega bogastva)**

(1) Lastnik oziroma posestnik nacionalnega bogastva je dolžan izpolniti minimalne zahteve za njegovo hranjenje.

(2) Državni ali pooblaščen muzej preverja ustreznost hranjenja nacionalnega bogastva, daje njegovim lastnikom oziroma posestnikom navodila in nasvete za varovanje ter skrbi za njegovo ohranitev.

(3) Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti varen prevoz nacionalnega bogastva. Tak prevoz lahko opravlja le državni oziroma pooblaščen muzej ali oseba, ki izpolnjuje pogoje za takšen prevoz na podlagi predpisov, ki urejajo zasebno varovanje.

(4) Če da lastnik oziroma posestnik nacionalno bogastvo drugi osebi za razstavljanje ali druge namene, lahko s pogodbo nanjo začasno prenese obveznosti izpolnjevanja zahtev za hranjenje.

(5) Minister določi minimalne strokovne, tehnične in prostorske zahteve, ki jih morajo izpolniti lastniki oziroma posestniki pri hranjenju in prevozu nacionalnega bogastva. S tem aktom določi tudi standarde varovanja in hranjenja muzejskega gradiva v državnih in pooblaščenih muzejih.

53. člen

(hranjenje arheoloških najdb in postopek za pridobitev dokazila o izvoru)

Kdor hrani arheološko najdbo ali zbirko takih najdb, mora zanje imeti dokazilo o izvoru.

(2) Oseba, ki hrani arheološko najdbo ali zbirko takih najdb, pa zanjo nima dokazila o izvoru, mora o tem obvestiti ministrstvo.

(3) Ministrstvo na podlagi obvestila iz prejšnjega člena izvede postopek, v katerem na podlagi strokovnega mnenja državnega ali pooblaščenega muzeja z odločbo ugotovi, ali najdba oziroma zbirka najdb izvira z ozemlja Republike Slovenije, ali je bila najdena ali drugače pridobljena po 31. 7. 1945 in ali so jo predpisi, ki so veljali v času najdbe ali drugačne pridobitve, opredeljevali kot dediščino v lasti države.

(4) Posestnik najdbe ali zbirke najdb iz drugega odstavka tega člena mora pooblaščenim osebam državnega ali pooblaščenega muzeja dopustiti dokumentiranje in raziskovanje najdbe ali zbirke najdb za potrebe priprave strokovnega mnenja iz tretjega odstavka tega člena.

(5) Če se v postopku iz tretjega odstavka tega člena ugotovi, da najdba ali zbirka najdb ne izvira z ozemlja Republike Slovenije, da je bila najdena ali drugače pridobljena pred 31. 7. 1945 ali da jo predpisi, ki so veljali v času najdbe ali drugačne pridobitve, niso opredeljevali kot dediščino v lasti države, najdba ali zbirka najdb ostane v posesti osebe, ki jo je hranila pred začetkom postopka iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Odločba iz tretjega odstavka tega člena se šteje kot dokazilo o izvoru za potrebe hrambe na ozemlju Republike Slovenije in ne kot dokazilo o lastništvu ali kot izvozno dovoljenje.

4. Omogočanje dostopa in dokumentiranja

54. člen (javna dostopnost spomenikov)

Spomeniki morajo biti v sorazmerju z zmožnostmi lastnika oziroma posestnika dostopni javnosti.

55. člen (dostop do arheoloških ostalin in dediščine za potrebe varstva)

(1) Lastnik oziroma posestnik nepremičnine mora zaradi varstva arheoloških ostalin pri izvedbi zemeljskih del dopustiti dostop pooblaščenim osebam zavoda na neograjeno zemljišče, po predhodnem obvestilu lastniku oziroma posestniku pa tudi na ograjeno zemljišče in v objekte, razen v stanovanjske prostore, ne glede na to, ali so arheološke ostaline najdene ali ne.

(2) Lastnik oziroma posestnik spomenika mora pooblaščenim osebam dopustiti dokumentiranje in raziskovanje spomenika.

(3) Če lastnik posestnik oziroma druga oseba ne dovoli dostopa iz prvega odstavka ali izvedbe dokumentiranja in raziskovanja spomenika po prejšnjem odstavku, ima pooblaščenim osebam zavoda pravico izvesti te aktivnosti ob pomoči policije.

(4) Lastnik oziroma posestnik, ki so se mu zaradi zagotovitve varstva po prvem odstavku poslabšali pogoji za gospodarsko izkoriščanje nepremičnine, je upravičen do nadomestila iz 39. člena tega zakona.

(5) Lastnik oziroma posestnik ima pravico do odškodnine za škodo, povzročeno z aktivnostmi iz prvega do tretjega odstavka.

56. člen **(dolžnost obveščanja)**

(1) Lastnik oziroma posestnik je dolžan na poziv pristojne organizacije tej nuditi potrebne podatke o dediščini ali o stvari, za katero se domneva, da ima lastnost dediščine. Stroški zbiranja in obdelave teh podatkov bremenijo državo.

(2) Lastnik oziroma posestnik mora pomanjkljivosti ali škodo na spomeniku nemudoma sporočiti pristojni organizaciji.

(3) Lastnik oziroma posestnik spomenika mora seznaniti kupca spomenika s spomeniškim statusom in omejitvami, ki iz tega izhajajo.

57. člen **(dokumentiranje premičnin z domnevo dediščine)**

(1) Obvezni del programov sanacije in prestrukturiranja podjetij, ki se sofinancirajo iz javnih sredstev, je dokumentiranje tehniških naprav, opreme, orodij, izdelkov, tehniških načrtov in risb, ki so starejši od 50 let.

(2) Pred uničenjem strojev, postrojenj in naprav, starejših od 50 let, je treba zagotoviti dokumentiranje tistih njihovih delov, ki bi utegnili imeti vrednote dediščine.

(3) Dokumentiranje se opravi pod nadzorom pristojne organizacije. Stroške dokumentiranja nosi fizična ali pravna oseba, v interesu katere se opravlja sanacija ali prestrukturiranje podjetja iz prvega odstavka oziroma dela iz drugega odstavka.

(4) Izvod dokumentacije iz prvega in drugega odstavka se v roku šestih mesecev po zaključku dokumentiranja preda pristojni organizaciji.

58. člen **(označevanje spomenikov)**

(1) Z namenom izboljšanja dostopa javnosti se nepremični spomeniki označijo. Označevanje se opravi, kadar to ni v nasprotju s koristmi varstva in drugimi javnimi koristmi.

(2) Označevanje se opravi tudi kot oblika varstva za primer oboroženih spopadov na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

(3) Način označevanja predpiše minister. Označevanje območij, ki so zavarovana na podlagi 15. člena tega zakona, se predpiše v soglasju z ministrom, pristojnim za ohranjanje narave.

59. člen **(upravljanje spomenikov)**

(1) Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu.

(2) Upravljavca morajo imeti vsi spomeniki, ki so varovani na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija, in vsa spomeniška območja. Akt o razglasitvi spomenika lahko predvidi upravljavca tudi za druge spomenike.

(3) V skladu z aktom o razglasitvi spomeniškega območja lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, sam neposredno upravlja spomeniško območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom upravljanja spomenikov in spomeniških območij, ali poveri upravljanje fizični ali pravni osebi na podlagi predpisov, ki urejajo javno-zasebno partnerstvo.

(4) Upravljanje se lahko poveri upravljavcu zavarovanega območja narave, če je tako določeno v aktu o zavarovanju zavarovanega območja narave in če je upravljavec strokovno usposobljen za upravljanje s spomeniškim območjem.

(5) Upravljanje spomenika ali spomeniškega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja.

(6) Če upravljavec v obnovo in vzdrževanje spomenika vplaga lastna sredstva in prevzema druga bremena in tveganja, lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, z upravljavcem sklene koncesijsko pogodbo o upravljanju za obdobje, ki je sorazmerno s finančnimi vložki in tveganji upravljavca.

60. člen **(načrt upravljanja)**

(1) Načrt upravljanja je dokument, s katerim se določijo strateške in izvedbene usmeritve za celovito ohranjanje spomenika ali spomeniškega območja in način izvajanja njegovega varstva. Načrt upravljanja je treba sprejeti za vse spomenike in spomeniška območja, ki imajo upravljavca.

(2) Načrt upravljanja pripravi upravljavec ob strokovni pomoči zavoda. Načrt upravljanja sprejme organ, ki je sprejel akt o razglasitvi spomenika.

(3) Načrt upravljanja vsebuje najmanj:

- pregled kulturnih vrednot, ki jih je posebej treba ohranjati in razvijati,
- vizijo varstva in razvoja,
- strateške in izvedbene cilje upravljanja,
- določbe, ki se nanašajo na upravljavsko strukturo in ukrepe za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- načrt dejavnosti s finančnim okvirom, še posebej za zagotavljanje dostopnosti in upravljanje obiska,
- kazalnike in način spremljanja izvajanja ter
- rok veljavnosti načrta, način dopolnjevanja in spreminjanja načrta.

(4) V primeru skupnega upravljanja več teritorialno ali vsebinsko povezanih spomenikov se lahko za vse spomenike sprejme enoten načrt upravljanja.

(5) Če se spomeniško območje prekriva z območjem, varovanim ali zavarovanim na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, se načrt upravljanja sprejme v soglasju z

ministrstvom, pristojnim za ohranjanje narave. Pri njegovi pripravi sodeluje organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

61. člen **(upravljanje območja enotnega zavarovanja spomenikov in narave)**

(1) Načrt upravljanja območja enotnega zavarovanja spomenikov in narave iz 15. člena tega zakona sprejema vlada na predlog ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave. Vlada imenuje tudi upravljavca območja.

(2) Upravljavec območja mora biti strokovno usposobljen za opravljanje nalog ohranjanja naravnih vrednot in varstva dediščine na območju enotnega varstva.

(3) Minister lahko z upravljavcem območja enotnega zavarovanja sklene pogodbo, s katero se na upravljavca prenese del nalog državne javne službe iz 84. člena tega zakona, z izjemo javnih pooblastil.

V. PREDKUPNA PRAVICA IN RAZLASTITEV

1. Predkupna pravica

62. člen **(predkupna pravica)**

(1) Država ima predkupno pravico:

- na spomeniku državnega pomena in
- na nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika državnega pomena, če je tako določeno v aktu o razglasitvi.

(2) Pokrajina ali občina, ki je spomenik razglasila, ima predkupno pravico na spomeniku lokalnega pomena in na nepremičnini v vplivnem območju nepremičnega spomenika lokalnega pomena, če je tako določeno v aktu o razglasitvi, v primeru neizkoriščene predkupne pravice države pa tudi na nepremičnini iz prejšnjega odstavka, ki je na območju te pokrajine ali občine.

(3) Lastnik stvari iz prvega ali drugega odstavka tega člena mora o nameravani prodaji in o pogojih prodaje pisno obvestiti predkupnega upravičenca. Minister ali pristojni organ pokrajine ali občine v 30 dneh sporoči lastniku, ali bo država oziroma pokrajina ali občina izkoristila predkupno pravico. Če država predkupne pravice ne izkoristi, o tem minister obvesti pokrajino, na območju katere je stvar iz prvega odstavka tega člena, ta pa lahko predkupno pravico izkoristi v nadaljnjih 30 dneh oziroma jo prenese na občino.

(4) Predkupni upravičenec lahko predkupno pravico prenese na tretjo osebo, če se s tem izboljša ohranitev in javna dostopnost ter zagotovi taka uporaba, ki je skladna z družbenim pomenom spomenika. Če je predkupni upravičenec država, odloča o prenosu predkupne pravice na tretjo osebo vlada, če pa je upravičenec pokrajina ali občina, pa pristojni organ te skupnosti.

(5) V primeru, da predkupni upravičenec odstopi od uveljavitve predkupne pravice, pogodbeni cena ne sme biti nižja od ponudbene cene.

(6) Notar overi podpis prodajalca in kupca na kupoprodajni pogodbi le, če prodajalec predloži izjavo predkupnega upravičenca, da odstopa od uveljavitve predkupne pravice, ali po poteku roka iz tretjega odstavka tega člena.

(7) Pogodba o prodaji stvari iz prvega in drugega odstavka, sklenjena v nasprotju s tretjim, petim in šestim odstavkom tega člena, je nična, razen če gre za nepremični spomenik, katerega zaznamba ni vpisana v zemljiško knjigo.

(8) Predkupni upravičenec po tem zakonu ima prednost pred morebitnimi predkupnimi upravičenci, določenimi z drugimi zakoni, razen v primeru predkupne pravice države na nepremičninah v zavarovanih območjih, za katere je država sprejela akt o zavarovanju, ki se izvaja v skladu s predpisi s področja ohranjanja narave.

(9) Predkupna pravica se izključi, če lastnik prodaja stvar iz prvega ali drugega odstavka tega člena svojemu zakoncu, sorodnici oziroma sorodniku v ravni vrsti, posvojiteljici oziroma posvojitelju, posvojenki oziroma posvojenцу ali osebi javnega prava, katere ustanoviteljica je država, pokrajina ali občina.

2. Razlastitev

63. člen (razlastitev spomenika)

(1) Lastninska pravica na nepremičnem spomeniku se lahko odvzame proti odškodnini ali nadomestilu v naravi (v nadaljnjem besedilu: razlastitev).

(2) Razlastitev je dopustna, če so spomenik ali njegove zavarovane vrednote ogrožene in če njihove ohranitve ni mogoče doseči na drug način oziroma če ni mogoče na drug način zagotoviti dostopnosti spomenika v skladu z aktom o razglasitvi. Poseg v lastninsko pravico mora biti sorazmeren javni koristi, zaradi katere pride do razlastitve.

(3) Razlastitev za spomenike državnega pomena predlaga vlada, za spomenike lokalnega pomena pa pristojni organ pokrajine ali občine, ki je spomenik razglasila.

(4) Razlastitveni zavezanec je fizična ali pravna oseba, ki ima v lasti nepremičnino, ki je predmet razlastitve. Razlastitveni zavezanec je lahko tudi oseba javnega prava, razen države.

(5) Razlastitev se opravi na način in po postopku, predpisanem v zakonu, ki ureja razlastitev in omejitev lastninske pravice pri urejanju prostora.

VI. FINANCIRANJE POSEBNIH UKREPOV VARSTVA

64. člen (zagotavljanje sredstev za izvajanje posebnih ukrepov varstva)

V proračunu Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za kritje stroškov predhodnih raziskav na podlagi 34. člena, stroškov za sofinanciranje programov obnove spomenikov na podlagi 35. člena, stroškov nadomestil na podlagi 39. člena, vlaganj javnih sredstev na podlagi 40. člena in stroškov izvajanje predkupne pravice na podlagi 62. člena tega zakona.

VII. REGISTER IN DOKUMENTIRANJE

65. člen (register)

- (1) Namen registra je informacijska podpora izvajanju varstva dediščine.
- (2) Register je namenjen tudi predstavljanju, raziskovanju, vzgoji, izobraževanju in razvijanju zavesti javnosti o dediščini.
- (3) Vpis v register ne omejuje stvarnih pravic lastnika.

66. člen (vsebina registra)

- (1) Register obsega tri medsebojno povezane dele, ki vsebujejo osnovne, varstvene in predstavitvene podatke o nepremični, premični in nesnovni dediščini.
- (2) Osnovni podatki o dediščini obsegajo identifikacijo, opis, datacijo, lokacijo, avtorja oziroma nosilca nesnovne dediščine, karakteristično fotografijo ali posnetek dediščine, varstvene usmeritve ter povezavo enote dediščine z drugimi enotami.
- (3) Varstveni podatki se vodijo za spomenike in obsegajo: listine varstva, opis varstva, varstveni režim in podatke o lastniku spomenika.
- (4) Predstavitveni podatki obsegajo dodatne informacije, ki dediščino ponazarjajo v besedilni, grafični in drugi medijski obliki.
- (5) Podatki o lastniku iz tretjega odstavka tega člena so: osebno ime, datum rojstva in naslov prebivališča, če gre za fizično osebo, oziroma ime ali firma ter sedež, če je lastnik pravna oseba.
- (6) Podatki o avtorju iz drugega odstavka tega člena so: osebno ime, leto rojstva in leto smrti ter opis ustvarjanja, če gre za fizično osebo, oziroma ime ali firma, sedež in opis ustvarjanja, če je imetnik avtorskih pravic pravna oseba.
- (7) Podatki o nosilcu nesnovne dediščine iz drugega odstavka tega člena so: osebno ime, datum rojstva, številka nosilca, naslov prebivališča, geolokacija prebivališča, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek, če gre za fizično osebo. Podatki o pravni osebi ali drugi obliki združevanja, ki je nosilec nesnovne dediščine, so: ime ali firma, številka nosilca, sedež, geolokacija sedeža, opis dejavnosti in karakteristična fotografija ali posnetek.

67. člen (vodenje in uporaba registra)

- (1) Register vodi ministrstvo.
- (2) Register se vodi v okviru postopka dokumentiranja ali inventariziranja enote dediščine ali kot samostojni postopek.
- (3) Podatki iz registra so javni in se objavijo na svetovnem spletu. Izjeme od javnosti podatkov so:

- podatki o lastnikih dediščine;
- podatki o legi arheoloških najdišč, kjer obstaja nevarnost nedovoljenega iskanja arheoloških ostalin;
- drugi podatki, katerih javna dostopnost bi lahko ogrozila obstoj dediščine;
- leto rojstva in leto smrti avtorja iz šestega odstavka 66. člena tega zakona;
- datum rojstva nosilca nesnovne dediščine iz sedmega odstavka 66. člena tega zakona.

(4) Pristojne organizacije so dolžne redno ter v obliki in na način, ki ga predpiše minister, posredovati ministrstvu podatke za vzdrževanje registra.

(5) Fizične in pravne osebe, pri katerih nastajajo vsebine, pomembne za register, so dolžne te vsebine redno, brezplačno ter v obliki in na način, ki ga predpiše minister, posredovati ministrstvu za potrebe registra, če je nastajanje teh vsebin financirano iz javnih sredstev.

(6) Pri uporabi podatkov iz registra mora vsak uporabnik navesti register kot vir podatkov.

(7) Lastnike nepremične kulturne dediščine se o vpisu v register posebej ne obvešča.

(8) Podatki v registru se hranijo trajno.

68. člen (dostop do podatkov)

(1) Ministrstvo in izvajalci državne javne službe imajo glede dostopa do podatkov naslednja pooblastila:

- pravico do vpogleda, pridobitve in uporabe podatkov iz evidenc o nepremičninah, kot so zemljiški kataster, kataster stavb, zemljiška knjiga in register nepremičnin, vključno z osebnimi podatki o lastnikih nepremičnin, in podatkov iz davčnih evidenc, vključno z osebnimi podatki o zavezancih, in podatki za odmero davka za dajanje nepremičnin v najem, za promet z nepremičninami, za dedovanje nepremičnin in za odmero davka na premoženje,
- pravico vodenja zbirke podatkov o lokaciji dediščine in stvari z domnevo dediščine, vključno z osebnimi podatki o lastnikih in drugih upravičencih, pri čemer se zbirka podatkov hrani trajno,
- pravico na kraju samem dokumentirati in fotografirati ali na drug način reproducirati enote dediščine.

(2) Osebni podatki o lastniku oziroma o davčnem zavezancu iz prvega odstavka so osebno ime, datum rojstva ter podatki o naslovu prebivališča, če gre za fizično osebo. Podatki o pravni osebi, ki je lastnik oziroma davčni zavezanec, so ime ali firma ter sedež.

(3) Podatki iz prejšnjega odstavka se smejo uporabljati za:

- vodenje registra in dokumentiranje dediščine,
- izvajanje javne službe v zvezi z uporabo, upravljanjem in drugim ravnanjem z dediščino,
- izvajanjem določb o predkupni pravici, razlastitvi, nadomestilu in odškodnini,
- in za nadzor nad izvajanjem tega zakona.

69. člen (dokumentiranje dediščine)

(1) Sestavni del informacijske podpore izvajanju varstva je tudi dokumentiranje dediščine.

(2) Dokumentiranje dediščine vsebuje predvsem: evidentiranje gradiva, zbiranje podatkov za inventarizacijo enote dediščine, evidentiranje njenega stanja in ogroženosti ter dokumentiranje posegov. V primeru premične dediščine vsebuje tudi dokumentiranje akcesije in premestitve enot.

70. člen **(skupna uporaba podatkov)**

(1) Registriranje in dokumentiranje arhivskega in knjižničnega gradiva, ki po strokovnih merilih in mednarodnih priporočilih predstavlja arhivsko in knjižno dediščino, se izvaja v skladu s posebnim zakonom.

(2) Izvajalci so dolžni voditi register in dokumentiranje dediščine, vključujoč knjižnično in arhivsko gradivo, v obliki in na način, ki omogoča enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini.

71. člen **(prikaz vrednotenja dediščine v prostoru)**

(1) Sestavni del informacijske podpore izvajanju varstva nepremične dediščine je tudi prikaz vrednotenja dediščine v prostoru.

(2) Prikaz vrednotenja dediščine v prostoru obsega zlasti:

- podatke o nepremični dediščini iz registra,
- arheološka najdišča z opredelitvijo njihovih meja in z določitvijo načinov za njihovo natančnejšo prostorsko razmejitev, če je to potrebno,
- usmeritve za celostno ohranjanje dediščine,
- identifikacija območij dediščine v prostoru z opredelitvijo njihove kulturne vrednosti, omejitvami in predlogi glede prostorskega razvoja dediščine ter
- vplive na dediščino in ostale omejitve zunaj območij dediščine.

(3) Prikaz vrednotenja dediščine v prostoru vodi ministrstvo za celotno ozemlje Republike Slovenije na podlagi podatkov iz registra, podatkov, ki jih posreduje zavod, ter drugega znanja in postopkov vrednotenja nepremične dediščine.

(4) Ministrstvo prikaz vrednotenja dediščine v prostoru ves čas posodablja in ga objavlja na svetovnem spletu, kjer je brezplačno dostopen za uporabo v postopkih prostorskega in razvojnega načrtovanja ter vključevanja javnosti.

72. člen **(podzakonski akt o registriranju, dokumentiranju in prikazu dediščine)**

(1) Minister predpiše podrobno vsebino in način vodenja registra, prikaza vrednotenja dediščine v prostoru ter minimalno vsebino in način dokumentiranja dediščine.

(2) Minister predpiše skupna merila in zahteve za enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini.

73. člen (strategija varstva dediščine)

(1) Strategija varstva dediščine (v nadaljnjem besedilu: strategija) na podlagi ocene ogroženosti dediščine in priložnosti za njen razvoj določi cilje, usmeritve in ukrepe celostnega ohranjanja dediščine, ki je predmet javne koristi. Strategijo pripravi ministrstvo v sodelovanju z resorji, katerih naloge segajo na področje varstva dediščine.

(2) Strategija je lahko del nacionalnega programa za kulturo ali samostojen razvojni dokument vlade. Če je samostojen razvojni dokument vlade, se sprejema za obdobje štirih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.

(3) Strategija je podlaga za pripravo dokumentov razvojnega načrtovanja in določanje politik na področju kulture, urejanja prostora, varstva okolja, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, graditve, stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, turizma, raziskovanja ter informacijske družbe, vzgoje, izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja.

74. člen (varstvo v planih)

(1) Pripravlavec plana mora pri pripravi plana upoštevati varstvo in vanj vključevati ukrepe varstva.

- (2) Varstvo se v postopkih priprave in sprejemanja plana zagotavlja:
- z upoštevanjem aktov o razglasitvi nepremičnih spomenikov, sprejetih na podlagi 13. do 15. člena ter 21. člena, registriranih arheoloških najdišč in aktov o varstvenih območjih dediščine, sprejetih na podlagi 25. člena tega zakona;
 - s presojo vplivov na dediščino najmanj v obsegu dediščine iz prejšnje alineje v okviru presojanja vplivov na okolje na podlagi predpisov o varstvu okolja. Presoja vplivov s stališča varstva se izvede tudi, če v območju posega ni spomenikov ali varstvenih območij dediščine, vendar se pričakuje posreden vpliv na dediščino ali neposreden ali posreden vpliv na arheološke ostaline;
 - z upoštevanjem smernic in mnenj v postopku priprave prostorskih aktov.

(3) Upoštevanje varstva je treba zagotoviti v vseh fazah priprave plana, še posebej tistih njegovih delov, ki so neposredna podlaga za izdajanje soglasij za posege v dediščino.

(4) Če za območje določenega plana ne obstaja prikaz vrednotenja dediščine v prostoru ali če ta ni dovolj podroben, se za ta plan lahko pripravi strokovna zasnova, ki obsega vsebino, določeno za prikaz vrednotenja dediščine v prostoru.

(5) Strokovno zasnovo iz prejšnjega odstavka pripravi zavod in sprejme ministrstvo.

75. člen (obvezne sestavine prostorskih aktov)

(1) Ohranitev nepremičnih spomenikov, registriranih arheoloških najdišč in lastnosti dediščine, ki so opredeljene v varstvenih območjih dediščine, se obvezno upošteva v prostorskih aktih, ki imajo neposreden vpliv na dediščino in njeno varstvo, in v prostorskih ukrepih, izdanih na podlagi predpisov o urejanju prostora.

(2) Prostorske ureditve v vplivnem območju spomenika morajo biti prilagojene prostorskim možnostim tako, da družbeni pomen spomenika v prostoru ni okrnjen.

76. člen (smernice)

(1) V postopku priprave prostorskega akta mora pripravljavec akta pridobiti smernice, ki jih izda ministrstvo. S smernicami se na podlagi strategije varstva dediščine, aktov o varstvenih območjih dediščine, aktov o razglasitvi in ob smiselni uporabi prikaza vrednotenja dediščine v prostoru opredelijo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo in ohranitev v prostorskem aktu.

(2) Smernice obsegajo predvsem:

- usmeritve za celostno ohranjanje,
- usmeritve za celovito prenovo,
- predloge rešitev in ukrepov varstva ter
- predlog prostorskih izvedbenih pogojev za varstvo, kadar se pripravlja akt, ki določa prostorske izvedbene pogoje.

(3) V smernicah se lahko glede na predvideni poseg določijo vplivna območja dediščine, za katere se predlaga varstvo na podlagi prostorskega akta.

(4) Če je za prostorski akt treba izvesti presojo vplivov, smernice obsegajo tudi:

- prikaz vplivnih območij,
- vrste in vire podatkov o dediščini, ki omogočajo presojo vplivov na podlagi predpisov o varstvu okolja in urejanja prostora.

(5) Če obstoječi podatki ne omogočajo presoje vplivov iz prejšnjega odstavka, se s smernicami opredelijo potrebne arheološke raziskave, ki bodo zagotovile dodatne informacije za izvedbo presoje vplivov.

(6) Smernice, ki se nanašajo na dediščino zunaj obsega dediščine iz prejšnjega člena, so priporočilne narave.

77. člen (predlog prostorskih izvedbenih pogojev)

(1) Predlog prostorskih izvedbenih pogojev za varstvo se kot del smernic določi po enotah urejanja prostora in po posameznih enotah dediščine, predvsem glede lege, parcelacije, gradbenih linij, tlorskih in višinskih gabaritov, prostorskih dominant, namembnosti, dostopnosti za javnost in oblikovanja javnih prostorov.

(2) Predlog prostorskih izvedbenih pogojev določi primere, v katerih je treba pridobiti kulturnovarstveno soglasje za posege v registrirano dediščino.

78. člen (konservatorski načrt za prenovo)

(1) Konservatorski načrt za prenovo je obvezni sestavni del podrobnega prostorskega akta, ki je podlaga za celovito prenovo območja naselbinske dediščine, kulturne krajine ali območja druge dediščine, ki je značilen del prostora in grajenih struktur, ki je spomeniško območje ali varstveno območje dediščine.

(2) Če se konservatorski načrt za prenovo pripravi za območje kulturne krajine, se pri tem upoštevajo zahteve ohranjanja narave.

(3) Konservatorski načrt za prenovo določi pogoje razvoja in omejitve z vidika varstva po enotah urejanja prostora.

(4) **(črtan).**

79. člen (mnenje)

(1) Pred sprejetjem prostorskega akta je treba pridobiti mnenje ministrstva, s katerim se ugotovi sprejemljivost predlaganih rešitev v predlogu prostorskega akta z vidika varstva.

(2) V primeru negativnega mnenja ministrstvo obrazloži razloge in napoti pripravljavca prostorskega akta, da napravi določene spremembe in dopolnitve.

(3) Zahtevi za izdajo mnenja morata biti priložena predlog prostorskega akta in obrazložitev o upoštevanju smernic.

(4) Neupoštevanje smernic, ki so priporočilne narave, ni razlog za izdajo negativnega mnenja.

80. člen (predhodna raziskava območja prostorskega akta)

(1) Na območjih prostorskih aktov, ki so podlaga za izdajo dovoljenj za posege v prostor in za katere predhodne arheološke raziskave niso bile opravljene v postopku priprave prostorskega akta, se po uveljavitvi teh aktov po potrebi opravijo predhodne arheološke raziskave v skladu z načrtom zavoda.

(2) Zavod pripravi načrt predhodnih arheoloških raziskav z namenom natančne določitve dejanskega stanja za izdajo kulturnovarstvenega soglasja na območjih iz prejšnjega odstavka.

IX. JAVNA SLUŽBA VARSTVA

1. Splošne določbe glede javne službe

81. člen (javna služba varstva)

(1) Dejavnost javne službe varstva obsega identificiranje, dokumentiranje, vrednotenje, interpretiranje in raziskovanje dediščine, ohranitev dediščine ter preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, upravljanje dediščine, omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej, njeno predstavljanje javnosti in razvijanje zavesti o njej, razen če z zakonom ni določeno drugače.

(2) Dejavnosti javne službe varstva izvajajo zavod, državni in pooblaščen muzeji, izvajalci lokalnih javnih služb varstva dediščine in upravljavci dediščine.

(3) Natančen obseg izvajanja javne službe v določenem obdobju se določi v sklepu ali pogodbi o financiranju v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

82. člen **(nadzor nad izvajanjem javne službe varstva)**

(1) Nadzor nad izvajanjem javne službe izvaja ministrstvo.

(2) Kadar ministrstvo ugotovi, da izvajalec ne opravlja javne službe v skladu s predpisi ali odločitvijo ministrstva, mu naloži odpravo pomanjkljivosti ali nepravilnosti in določi rok za izvedbo teh dejanj.

(3) Če po izteku roka pomanjkljivosti ali nepravilnosti niso odpravljene, je to lahko razlog za razrešitev poslovnega organa, organa upravljanja izvajalca javne službe ali za prenehanje javnega pooblastila.

(4) V dvomu, ali je konkretna naloga del izvajanja javne službe, in v kompetenčnih sporih med izvajalci javne službe odloči minister.

2. Javna služba varstva nepremične dediščine

83. člen **(Zavod za varstvo kulturne dediščine)**

(1) Zavod za varstvo kulturne dediščine je javni zavod, ki ga država ustanovi za izvajanje javne službe varstva nepremične dediščine v skladu s tem zakonom.

(2) Zavod ima Službo za kulturno dediščino in Center za konservatorstvo.

(3) Služba za kulturno dediščino s svojimi organizacijskimi enotami zajema ozemlje celotne države .

84. člen **(naloge zavoda)**

(1) Zavod v okviru Službe za kulturno dediščino kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje, vrednoti in interpretira nepremično dediščino ter premično in nesnovno dediščino ter jo predstavlja javnosti v okviru varstva nepremične dediščine,
2. sodeluje v pripravi strategije varstva in predlaga ukrepe za njeno izvedbo,
3. predlaga vpis nepremične dediščine v register,
4. pripravlja predloge za razglasitve nepremičnih spomenikov,
5. analizira in vrednoti prostor za prikaz vrednotenja dediščine v prostoru,
6. pripravlja gradiva za smernice in mnenja v postopkih priprave planov,
7. sodeluje z državnimi organi in jim nudi strokovno pomoč pri postopkih v zvezi s stvarmi z domnevo dediščine,
8. sprejme načrt izvedbe predhodnih raziskav območij prostorskih aktov,
9. sodeluje pri varstvu dediščine v primeru oboroženega spopada in varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami,
10. opravlja revizijo konservatorskih načrtov, ki jih pripravijo druge osebe,

11. sodeluje z upravljavci spomenikov pri pripravi predlogov načrta upravljanja,
12. izdaja mnenja o plačilu in višini nadomestila za omejevanje gospodarskega izkoriščanja spomenikov,
13. pripravlja strokovne podlage za upravne postopke, ki jih vodi ministrstvo,
14. predlaga ministru sprejem podzakonskih aktov,
15. oblikuje metode in standarde za ohranitev nepremične dediščine ter usmerja, usklajuje in spremlja njihovo izvajanje,
16. zagotavlja izpopolnjevanje in usklajuje potrebe po izobraževanju kadrov na področju varstva nepremične dediščine,
17. opravlja strokovni nadzor nad raziskavami dediščine in arheoloških ostalin,
18. sodeluje z lastniki oziroma posestniki nepremičnih spomenikov in z drugimi uporabniki dediščine, ki imajo interese v zvezi s posameznim spomenikom, ter jim posreduje pojasnila, nasvete in navodila,
19. izvaja programe za razvijanje zavesti o dediščini, pripravništva in prakse za izobraževalne programe različnih stopenj s svojega področja,
20. sodeluje pri izvajanju strokovnih izpitov za področje varstva nepremične dediščine,
21. opravlja strokovni nadzor nad posegi v dediščino in
22. sodeluje pri pripravi konservatorskih načrtov in konservatorskih načrtov za prenovo.

(2) Zavod na podlagi javnega pooblastila opravlja naslednje naloge:

1. izdaja kulturnovarstvene pogoje in soglasja za posege v dediščino,
2. vodi evidenco raziskav,
3. izdaja odločbe o arheološkem najdišču,
4. odredi lastniku spomenika izvedbo določenih ukrepov varstva spomenikov.

(3) S soglasjem ustanovitelja lahko zavod opravlja tudi druge naloge.

85. člen **(naloge centra za konservatorstvo)**

(1) Zavod v okviru centra za konservatorstvo kot državno javno službo opravlja naslednje naloge na področju konservatorstva-restavratorstva:

1. skrbi za razvoj konservatorsko-restavratorske stroke ter ga usmerja,
2. vodi in izvaja predhodne raziskave spomenikov iz druge alineje drugega odstavka 34. člena tega zakona,
3. pripravlja konservatorske načrte za spomenike v lasti države,
4. izdeluje konservatorsko-restavratorsko projektno dokumentacijo za zahtevne posege,
5. načrtuje, vodi in izvaja zahtevne konservatorsko-restavratorske posege na spomenikih in konservatorsko-restavratorske posege na spomenikih v lasti države, ki se financirajo iz državnega proračuna, namenjenega kulturi,
6. sodeluje pri presoji in skrbi za materialno stanje dediščine in spomenikov,
7. izvaja raziskovalne projekte s področja varstva po naročilu ministrstva,
8. sodeluje z državnimi organi in jim nudi strokovno pomoč pri postopkih v zvezi s stvarmi z domnevo dediščine,
9. zagotavlja dokumentacijo za konservatorsko-restavratorske dejavnosti,
10. izvaja programe pripravništva in izpopolnjevanja,
11. izvaja prakso in druge aktivnosti za izobraževalne programe konservatorstva-restavratorstva,
12. skrbi za razvijanje zavesti javnosti o konservatorsko-restavratorski dejavnosti in
13. upravlja nepremične spomenike v lasti države ter
14. vodi in izvaja interventne konservatorsko-restavratorske posege na spomenikih, ki so nujni in zahtevajo takojšnjo izvedbo zaradi preprečitve nadaljnje večje škode, ki je nastala kot posledica naravne ali druge nesreče.

(2) Zavod v okviru centra opravlja tudi naslednje naloge na področju konservatorstva-restavratorstva, ki se ne financirajo iz državnega proračuna, namenjenega kulturi:

1. pripravlja konservatorske načrte za spomenike, ki niso v lasti države,
2. vodi in izvaja predhodne raziskave spomenikov iz druge alineje prvega odstavka 34. člena tega zakona,
3. izdeluje konservatorsko-restavratorsko projektno dokumentacijo za posege, ki ne sodijo v 4. točko prejšnjega odstavka ,
4. načrtuje, vodi in izvaja konservatorsko-restavratorske posege, ki ne sodijo v 5. točko prejšnjega odstavka,
5. izvaja raziskovalne in druge projekte s področja varstva, ki se financirajo na podlagi pogodb,
6. izvaja programe usposabljanja in vseživljenjskega učenja s področja konservatorsko-restavratorske dejavnosti ter
7. upravlja nepremične spomenike, ki niso v lasti države.

(3) Zavod v okviru centra za konservatorstvo kot državno javno službo opravlja naslednje naloge na področju preventivne arheologije:

1. vodi in izvaja predhodne arheološke raziskave iz prve alineje drugega odstavka 34. člena in ter iz prve, druge in pete alineje tretjega odstavka 34. člena tega zakona,
2. skrbi za metodološki in infrastrukturni razvoj na področju arheoloških raziskav in poizkopavalnih postopkov,
3. vodi in izvaja predhodne arheološke raziskave ter poizkopavalne postopke spomenikov v lasti države, ki se financirajo iz državnega proračuna, namenjenega kulturi,
4. izvaja raziskovalne projekte s področja preventivne arheologije po naročilu ministrstva,
5. izvaja programe pripravištva in izpopolnjevanja,
6. izvaja prakso in druge aktivnosti za izobraževalne programe preventivne arheologije in
7. skrbi za razvijanje zavesti javnosti o preventivni arheologiji.

(4) Zavod v okviru centra opravlja tudi naslednje naloge na področju preventivne arheologije, ki se ne financirajo iz državnega proračuna, namenjenega kulturi:

1. vodi in izvaja predhodne in druge arheološke raziskave ter poizkopavalne postopke obdelave arhivov arheoloških najdišč vključno z objavo, ki ne sodijo v 1. točko prejšnjega odstavka ,
2. izvaja programe usposabljanja ter
3. izvaja raziskovalne in druge projekte s svojega področja, ki se financirajo na podlagi pogodb.

(5) Raziskovalni inštitut v okviru Centra za konservatorstvo načrtuje in izvaja raziskovalne projekte s področja varstva nepremične in z njo povezane premične dediščine.

(6) Služba za kulturno dediščino in Center za konservatorstvo izvajata javno službo po programu zavoda ali po naročilu ministrstva.

(7) Minister daje soglasje k ceniku storitev zavoda.

3. Javna služba muzejev

86. člen **(splošne določbe glede javne službe muzejev)**

(1) Država zagotavlja izvajanje državne javne službe muzejev z ustanavljanjem državnih muzejev ter pooblaščenjem in financiranjem drugih muzejev za izvajanje nalog varstva premične in nesnovne dediščine širšega pomena (pooblašчени muzeji).

(2) Muzeji, ki opravljajo državno javno službo, morajo biti vpisani v razvid muzejev.

(3) Vstopnina ter drugi prihodki iz prodaje blaga in storitev, povezanih z dediščino v upravljanju državnega ali pooblaščenega muzeja, se štejejo za prihodek opravljanja javne službe.

87. člen (razvid muzejev)

(1) Razvid muzejev je javna listina, v katero se vpisujejo muzeji, ki izpolnjujejo osnovne prostorske, finančne in kadrovske zahteve za hranjenje dediščine in njeno varstvo.

(2) Muzeji, ki opravljajo državno javno službo, morajo biti vpisani v razvid muzejev. V razvid se lahko vpisujejo tudi muzeji, ki ne opravljajo državne javne službe muzejev.

(3) Razvid muzejev vodi ministrstvo. Ministrstvo vpisuje muzeje v razvid v upravnem postopku.

(4) Predlog za vpis da muzej ob soglasju svojega ustanovitelja.

(5) Muzej izpolnjuje zahteve za vpis v razvid muzejev, če:

- zagotavlja dostopnost javnosti do zbirk,
- ima izdelan načrt fizičnega in tehničnega varovanja ter škodnega zavarovanja muzejskih zbirk, ki ga potrdi ustanovitelj, in
- izpolnjuje druge minimalne strokovne, prostorske in tehnične zahteve, določene s predpisom iz 52. člena tega zakona.

(6) Muzej, vpisan v razvid, mora za ogled določiti vstopnino in odpiralni čas, ki morata biti objavljena na vidnem mestu ob vstopu v muzej.

88. člen (lastništvo dediščine v upravljanju muzejev)

Lastništvo dediščine v upravljanju muzejev, vpisanih v razvid, se določi na podlagi naslednjih meril:

- dediščina je last osebe, ki je kot lastnik navedena v inventarni knjigi muzeja;
- kadar kot lastnik dediščine v inventarni knjigi muzeja ni naveden lastnik, je dediščina last osebe, ki je financirala njen odkup, na podlagi katerega je dediščina prišla v upravljanje muzeja. Če je financerjev več, je dediščina solastnina financerjev v idealnih deležih, ki so sorazmerni z njihovimi prispevki;
- v drugih primerih je dediščina last ustanovitelja muzeja, razen arheoloških ostalin, ki so last države na podlagi tega zakona.

89. člen (preverjanje izvora premične dediščine)

Muzej, vpisan v razvid, mora pri pridobivanju premične dediščine preveriti njen izvor. Vsak sum o nezakonitem izvoru mora muzej sporočiti inšpektorici oziroma inšpektorju, pristojnemu za dediščino (v nadaljnjem besedilu: inšpektor).

90. člen
(izbris iz razvida muzejev)

Muzej se izbriše iz razvida muzejev na lasten predlog, predlog ustanovitelja ali po uradni dolžnosti, če muzej preneha ali če se ugotovi, da muzej ne izpolnjuje več zahtev iz petega odstavka 87. člena tega zakona.

91. člen
(državni muzej)

(1) Državni muzej je javni zavod, ki ga ustanovi država zato, da zagotovi varstvo premične dediščine, ki je državnega pomena.

(2) Področje delovanja in poslanstvo muzeja določi akt o ustanovitvi, ki ga sprejme vlada.

(3) Državni muzej kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje in interpretira ter vrednoti premično in nesnovno dediščino ter jo predstavlja javnosti,
2. zbira, izvaja akcesijo in inventariziranje premične dediščine,
3. pripravlja predloge za razglasitev premičnih spomenikov državnega pomena,
4. usklajuje vpis premične dediščine v register,
5. varuje in hrani zbirke državnega pomena,
6. pripravlja in izvaja konservatorsko-restavratorske postopke na premični dediščini s svojega področja delovanja,
7. nadzira varstvo premičnih spomenikov in nacionalnega bogastva zunaj muzejev,
8. svetuje in daje navodila lastnikom zbirk premične dediščine glede vodenja inventarnih knjig s svojega področja delovanja,
9. razstavlja muzejske zbirke,
10. raziskuje premično dediščino in njeno varstvo po naročilu ministrstva, v katerega delovno področje sodi, ter
11. izvaja programe za razvijanje zavesti o dediščini, programe pripravištva, izpopolnjevanja, in prakse za izobraževalne programe različnih stopenj s svojega področja.

(4) Državni muzej izvaja tudi programe usposabljanja in vseživljenjskega učenja v povezavi z dediščino kot dejavnost, ki se ne financira iz državnega proračuna, namenjenega kulturi.

92. člen
(Služba za premično dediščino in muzeje)

(1) Služba je organizirana v enem od državnih muzejev. Minister po opravljenem razpisu na podlagi predpisov s področja javne uprave določi državni muzej, v okviru katerega je organizirana služba.

(2) Muzej, v katerem je organizirana služba, poleg nalog iz tretjega odstavka prejšnjega člena tega zakona kot javno pooblastilo opravlja naslednje naloge:

1. daje mnenja ministrstvu v postopku vpisa v razvid muzejev iz 87. člena in v postopku podelitve pooblastila iz 95. člena tega zakona,
2. v postopkih izdajanja soglasij za raziskave daje ministrstvu mnenja o dodelitvi arhivov arheoloških najdišč in najdenih premičnin z domnevo dediščine muzejem,
3. koordinira pripravo izvedenskih mnenj glede iznosa oziroma izvoza premične dediščine,

4. daje mnenje ministru za odločanje o kompetenčnih sporih med muzeji, ki opravljajo državno javno službo,
5. pripravlja strokovne podlage za izdajo upravnih odločb, ki jih izdaja ministrstvo,
6. izvaja analize muzejske dejavnosti in o tem letno poroča ministru,
7. sodeluje v pripravi strategije varstva in predlaga ukrepe za njeno izvedbo,
8. sodeluje z državnimi organi in jim nudi strokovno pomoč pri postopkih v zvezi s premičninami z domnevo dediščine,
9. predlaga merila za sofinanciranje muzejskih programov in projektov,
10. oblikuje skupne nastope muzejev, promocijo in trženje njihovih storitev,
11. pripravlja standarde za inventarizacijo in postopke dokumentiranja, interpretiranja in hranjenja premične dediščine in ministru predlaga njihov sprejem,
12. opravlja druge naloge v imenu muzejev na podlagi predhodnega dogovora,
13. sodeluje pri varovanju nesnovne dediščine,
14. usklajuje programe usposabljanja ter vseživljenjskega učenja na področju premične dediščine in potrebe po izobraževanju kadrov v muzejih in
15. usklajuje programe pripravništva in izpopolnjevanja za pridobitev strokovnih nazivov.

(3) Naloge iz prejšnjega odstavka se izvajajo v sodelovanju z državnimi in pooblaščenimi muzeji.

93. člen **(državna javna služba v pooblaščenih muzejih)**

(1) Pooblaščen muzej je muzej, vpisan v razvid, ki je pridobil pooblastilo za opravljanje državne javne službe muzejev. Država v pooblaščenem muzeju podpira izvajanje naslednjih dejavnosti kot državno javno službo:

1. identificiranje, dokumentiranje, preučevanje, vrednotenje in interpretiranje premične in nesnovne dediščine,
2. zbiranje, akcesija in inventariziranje premične in nesnovne dediščine,
3. varovanje in hranjenje muzejskih zbirk državnega pomena,
4. sodelovanje v upravnih postopkih, ki jih vodi ministrstvo,
5. svetovanje lastnikom zbirk premične dediščine glede vodenja inventarnih knjig,
6. priprava in izvedba konservatorsko-restavratorskih postopkov na premični dediščini državnega pomena ter
7. izvajanje programov pripravništva in izpopolnjevanja.

(2) Država sofinancira državno javno službo v pooblaščenem muzeju v obsegu iz prejšnjega odstavka, vendar največ v višini 80 odstotkov vseh stroškov delovanja muzeja.

(3) Minister s predpisom iz 52. člena tega zakona določi standarde za varovanje in hranjenje muzejskega gradiva v državnih in pooblaščenih muzejih.

94. člen **(zahteve za pridobitev pooblastila)**

Muzej lahko pridobi pooblastilo za opravljanje državne javne službe, če izpolnjuje naslednje zahteve:

- je vpisan v razvid muzejev,
- ima stalne finančne vire za delovanje,
- je usposobljen za identificiranje, dokumentiranje, vrednotenje, interpretiranje, inventariziranje, varovanje, hranjenje, raziskovanje premične dediščine in njeno predstavljanje javnosti,
- zagotavlja dostopnost do dediščine, ki jo hrani, in do podatkov o njej,

- zagotavlja ogled muzejskih zbirk z določenim odpiralnim časom, vendar najmanj 40 ur tedensko, in
- izpolnjuje druge minimalne strokovne, tehnične in prostorske zahteve ter standarde za varovanje in hranjenje muzejskega gradiva, določene v skladu z določbami tega člena v predpisu iz petega odstavka 52. člena tega zakona.

95. člen (postopek podelitve pooblastila)

(1) Ministrstvo med muzeji, ki izpolnjujejo zahteve za pridobitev pooblastila za opravljanje državne javne službe, na podlagi javnega razpisa izbere najprimernejše.

(2) Vlogo na razpis poda muzej ob soglasju ustanovitelja.

(3) Vlogi mora biti priložen:

- ustanovitveni akt muzeja, v katerem sta opredeljena poslanstvo muzeja in njegova zbiralna politika,
- koncept ureditve in razvoja muzeja in njegovih zbirk ter
- ustrezna dokazila, da muzej izpolnjuje zahteve iz 94. člena tega zakona.

(4) Ministrstvo po prejemu vlog pridobi mnenje muzeja, v katerem je organizirana služba, o izpolnjevanju zahtev za pridobitev pooblastila. Pri odločanju o podelitvi pooblastila imajo prednost muzeji, katerih ustanovitelji so občine, in ki presegajo občinski pomen oziroma zadovoljujejo tudi potrebe prebivalcev sosednjih občin.

(5) Sklep o podelitvi pooblastila sprejme na predlog ministra vlada. V sklepu se določi področje, za katero skrbi pooblaščen muzej, začetek izvajanja pooblastila in njegovo trajanje.

(6) Ministrstvo, pooblaščen muzej in njegov ustanovitelj po izdaji sklepa o pridobitvi pooblastila sklenejo pogodbo o izvajanju javne službe, v kateri se opredelijo obseg in način izvajanja državne javne službe, njeno financiranje, razmerje med sredstvi, ki jih prispevata država in ustanovitelj, dolžnost muzeja, da poroča ministrstvu o vseh dejstvih in pojavih, ki utegnejo vplivati na izvajanje javne službe, način finančnega in strokovnega nadzora države nad izvajanjem javne službe, pogodbene sankcije in način spreminjanja pogodbe.

(7) Ministrstvo preverja izpolnjevanje zahtev najmanj enkrat na tri leta.

96. člen (prenehanje pooblastila)

(1) Muzeju preneha pooblastilo za opravljanje državne javne službe:

- na njegov predlog ali predlog njegovega ustanovitelja,
- z izbrisom iz razvida muzejev ali
- če pooblaščen muzej ne izpolnjuje več zahtev iz 94. člena oziroma je kršena pogodba iz 95. člena tega zakona.

(2) Kršitev pogodbe je razlog za prenehanje, če:

- muzej ravna s sredstvi, pridobljenimi za izvajanje državne javne službe, v nasprotju s pogodbo,
- muzej s svojim ravnanjem škoduje dediščini in je bil o tem izdan inšpekcijski ukrep, vendar muzej v predpisanem roku ni odpravil nepravilnosti,

- muzej ne odpravi druge nepravilnosti, ki jo je ministrstvo ugotovilo po nadzorstveni pravici.

(3) Muzeju pooblastilo za opravljanje državne javne službe s sklepom vzame vlada na predlog ministrstva.

(4) Ob prenehanju izvajanja pooblastila mora ustanovitelj zagotoviti primerno varovanje, hranjenje in dostopnost spomenikov in dediščine, s katerimi upravlja muzej.

(5) Kadar pooblaščen muzej preneha izvajati državno javno službo, mora izročiti dediščino, pridobljeno na podlagi opravljanja te službe, v upravljanje državnemu ali drugemu pooblaščenemu muzeju.

(6) Muzejske zbirke, pridobljene na podlagi izvajanja javne službe, se ne smejo deliti.

(7) Postopek prenosa in izročitve dediščine iz prejšnjega odstavka določi minister z odločbo.

97. člen **(sofinanciranje programov in projektov v muzejih)**

Država lahko na podlagi javnega poziva ali razpisa prispeva sredstva za programe in projekte v pooblaščenih muzejih in drugih muzejih, vpisanih v razvid iz 87. člena tega zakona zunaj obsega državne javne službe, vključno z nujnimi odkupi premične dediščine za izpopolnitev muzejskih zbirk državnega pomena in poročila za izposojanje muzejskih zbirk za razstave.

4. Javna služba varstva nesnovne dediščine

98. člen **(splošne določbe glede javne službe varstva nesnovne dediščine)**

(1) Državno javno službo varstva nesnovne dediščine opravljajo koordinator varstva nesnovne dediščine, državni in pooblaščen muzeji ter zavod.

(2) Naloge koordinatorja varstva nesnovne dediščine opravlja državni muzej, ki je ustanovljen za uresničevanje nalog varstva premične in nesnovne kulturne dediščine, povezane z načini življenja v slovenskem etničnem prostoru in med Slovenci po svetu.

(3) Koordinator varstva nesnovne dediščine kot državno javno službo opravlja naslednje naloge:

1. identificira, dokumentira, preučuje, vrednoti in interpretira nesnovno dediščino,
2. usklajuje in samostojno predlaga vpis nesnovne dediščine v register,
3. svetuje nosilcem nesnovne dediščine glede njenega celostnega ohranjanja,
4. pripravlja predloge za razglasitev nesnovne dediščine posebnega pomena,
5. usklajuje delo muzejev in zavoda v zvezi z ohranjanjem nesnovne dediščine in kulturnih prostorov, povezanih z njo,
6. opravlja druge naloge v zvezi z nesnovno dediščino po naročilu ministrstva.

5. Lokalna javna služba varstva

99. člen
(lokalna javna služba varstva)

(1) Lokalna javna služba varstva dediščine obsega varstvo dediščine lokalnega pomena, financiranje muzejev in drugih subjektov varstva dediščine ter upravljanje spomeniških območij lokalnega pomena.

(2) Na področju varstva pokrajine in občine poleg drugih nalog po tem zakonu zagotavljajo:

- vzpostavljanje, organiziranje in financiranje lokalne javne službe varstva ter zagotavljanje nadzora nad njenim izvajanjem;
- financiranje drugih oblik varstva v skladu z zakonom.

(3) Pokrajine in občine lahko ustanavljajo svoje organizacije za izvajanje nalog varstva. Organizacije za varstvo ne smejo posegati v pristojnosti, ki jih imajo na področju varstva državni organi.

100. člen
(lokalna javna služba varstva nepremične dediščine)

(1) Pokrajina ali občina lahko ustanovi organizacijo, ki izvaja izbirno lokalno javno službo varstva nepremične dediščine za opravljanje ene ali več naslednjih nalog:

- dokumentiranje dediščine na ozemlju pokrajine ali občine,
- izvajanje predhodnih raziskav,
- izvajanje posameznih konservatorsko-restavratorskih del,
- sodelovanje z lastniki nepremičnih spomenikov in z drugimi, ki imajo interese v zvezi s posameznim spomenikom, ter posredovanje pojasnil, nasvetov in navodil,
- sodelovanje pri varstvu dediščine v primeru oboroženega spopada in
- naravnih in drugih nesreč,
- upravljanje lokalnih spomenikov ter
- izvajanje programov za razvijanje zavesti o dediščini.

(2) Več občin lahko skupaj ustanovi lokalno javno službo iz prejšnjega odstavka.

(3) Izvajalec lokalne javne službe mora zavodu najmanj enkrat letno posredovati podatke o dokumentiranju iz prve alineje prvega odstavka in poročilo o delu.

101. člen
(lokalna javna služba varstva premične in nesnovne dediščine)

(1) Pokrajina zagotavlja pokrajinsko javno službo varstva premične in nesnovne dediščine z ustanovitvijo muzeja.

(2) Občina lahko sama ali skupaj z drugimi občinami ustanavlja muzeje ali druge organizacije za zagotavljanje izbirne občinske javne službe varstva premične in nesnovne dediščine oziroma zagotovi izvajanje občinske javne službe varstva premične in nesnovne dediščine na drug način.

(3) Pokrajina ali občina je dolžna zagotavljati prostorske, strokovne in tehnične zahteve delovanja lokalne javne službe varstva premične dediščine, vključno z nujnimi odkupi.

(4) Izvajalec lokalne javne službe varstva premične in nesnovne dediščine pripravlja pobude za razglasitev premične in nesnovne dediščine za spomenike lokalnega pomena.

(5) Muzeji iz drugega odstavka tega člena lahko ob izpolnjevanju pogojev tega zakona pridobijo status pooblaščenega muzeja.

6. Prostovoljci v javni službi

102. člen (prostovoljci)

(1) V javni službi varstva lahko kot prostovoljci delajo ljudje z ustrezno izobrazbo oziroma kvalifikacijo. Po zaključku prostovoljnega dela izda izvajalec javne službe potrdilo o pridobitvi delovnih izkušenj ali kvalifikacij, razen če zakon ne določa drugače.

(2) Prostovoljci lahko pri izvajalcu javne službe varstva pridobivajo delovne izkušnje za naziv iz 103. člena tega zakona ali opravljajo druga dela.

(3) V javni službi za področje varstva delujejo tudi prostovoljci – zaupniki. Njihova naloga je razvijanje zavesti javnosti o dediščini, informiranje in neformalni nadzor nad stanjem varstva na terenu.

(4) Razmerje prostovoljca in izvajalca javne službe varstva se ureja s pogodbo.

X. IZVAJANJE DEJAVNOSTI VARSTVA NA PODLAGI NAZIVOV IN POGODB TER OPRAVLJANJE SPECIALIZIRANIH DEJAVNOSTI VARSTVA

103. člen (strokovno delo na področju varstva)

(1) Strokovni delavci na področju muzejske, konservatorske in konservatorske – restavratorske dejavnosti morajo imeti ustrezno srednjo, višjo ali visoko izobrazbo, opravljeno izpopolnjevanje in opravljen strokovni izpit za pridobitev strokovnega naziva.

(2) Strokovni delavec, ki se zaposli na področju muzejske, konservatorske in konservatorske – restavratorske dejavnosti, mora opraviti strokovni izpit najkasneje v dveh letih od sklenitve delovnega razmerja ali po premestitvi na delovno mesto, na katerem je strokovni izpit določen kot pogoj za zasedbo delovnega mesta. Če strokovni delavec ne opravi strokovnega izpita, mu preneha delovno razmerje naslednji dan po poteku roka. Z opravljenim strokovnim izpitom se pridobi strokovni naziv prve stopnje.

(3) Zahteve za pridobitev strokovnih nazivov prve in višjih stopenj so: ustrezna izobrazba oziroma kvalifikacija, delovne izkušnje na področju dela, strokovne kompetence, izpopolnjevanje in opravljen strokovni izpit.

(4) Minister predpiše stopnje strokovnih nazivov, program izpopolnjevanja in pogoje za opravljanje, obseg in vsebino, organizacijo, postopek opravljanja strokovnega izpita in podrobnejše zahteve za pridobitev strokovnih nazivov iz prejšnjega odstavka.

(5) Ministrstvo vodi evidenco posameznikov, ki so pridobili strokovni naziv, določen s predpisom iz prejšnjega odstavka. Evidenca vsebuje osebno ime, datum rojstva,

podatke o izpolnjevanju zahtev iz tretjega odstavka tega člena in strokovni naziv ter datum pridobitve strokovnega naziva. Podatki se hranijo trajno. Osebno ime, strokovni naziv in datum pridobitve naziva se lahko javno objavijo na podlagi privolitve posameznika.

(6) Vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev se izvaja v skladu z zakonom, ki ureja priznavanje poklicnih kvalifikacij.

(7) Ministrstvo vodi evidenco posameznikov, ki jim je ministrstvo po sistemu vzajemnega priznavanja kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev priznalo poklicno kvalifikacijo. Evidenca vsebuje osebno ime, datum rojstva, izobrazbo oziroma kvalifikacijo in delovne izkušnje, strokovne kompetence, tuj naziv, slovenski naziv in datum priznanja kvalifikacije. Podatki se hranijo trajno. Osebno ime, slovenski naziv in datum priznanja kvalifikacije se lahko javno objavijo na podlagi privolitve posameznika.

103.a člen (črtan)

103.b člen (črtan)

103.c člen (črtan)

103.d člen (črtan)

104. člen (izpopolnjevanje)

(1) Posameznik, ki dela na področju varstva, ima pravico in dolžnost, da se strokovno izpopolnjuje.

(2) Izpopolnjevanje in preverjanje znanja se izvajata po programu, ki ga določi ministrstvo.

105. člen (specializirana dela varstva)

(1) Da bi lastnikom dediščine omogočili dostop do verodostojnih podatkov o fizičnih in pravnih osebah, ki so strokovno usposobljene za posege v dediščino oziroma za opravljanje drugih del v zvezi z dediščino (v nadaljnjem besedilu: specializirana dela varstva), se vzpostavi informativni seznam oseb, ki so strokovno usposobljene za opravljanje specializiranih del varstva.

- (2) Specializirana dela varstva so:
- izvajanje raziskav in predhodnih raziskav, vključno z arheološkimi raziskavami,
 - izvajanje konservatorsko-restavratorskih del,
 - izvajanje gradbenih in obrtniških del na dediščini,

- prevozi premične dediščine,
- priprava konservatorskih načrtov,
- priprava načrtov upravljanja,
- priprava projektne dokumentacije za posege v dediščino,
- priprava okoljskih poročil oziroma poročil v vplivih na okolje s stališča dediščine,
- priprava izvedenskih mnenj in cenitev,
- izvajanje programov izpopolnjevanja in usposabljanja,
- hranjenje in predstavljanje zbirk premične dediščine javnosti.

(3) Ministrstvo vodi seznam oseb, ki so strokovno usposobljene za opravljanje specializiranih del varstva (v nadaljnjem besedilu: seznam usposobljenih izvajalcev). Seznam vsebuje naslednje podatke oseb, ki so usposobljene za specializiranih del:

- firma, matična številka, sedež osebe; če gre za gospodarsko družbo ali samostojnega podjetnika,
- osebno ime in prebivališče odgovorne osebe oziroma osebe, ki dejavnost opravlja kot samozaposleni na področju kulture,
- osebno ime in prebivališče osebja, ki ima izobrazbo, nacionalno poklicno kvalifikacijo in strokovni naziv, če so ti podatki pomembni za dokazovanje strokovne usposobljenosti, vrsta in trajanje zaposlitve oziroma delovnega razmerja.

(4) Seznam usposobljenih izvajalcev se objavi na svetovnem spletu. Osebni podatki iz seznama se objavijo na podlagi privoljenja osebe, ki je te podatke posredovala.

(5) Minister s predpisom iz 103. člena tega zakona podrobneje določi način uvrstitve na seznam usposobljenih izvajalcev, način izkazovanja strokovne usposobljenosti in vodenja seznama usposobljenih izvajalcev.

106. člen **(pogodba z velikim lastnikom dediščine)**

(1) Fizična ali pravna oseba, ki je lastnik velikega števila nepremičnih ali premičnih spomenikov, kot na primer cerkev ali druga verska skupnost, zavod s področja izobraževanja ali gospodarska družba, lahko pri sebi organizira dejavnost inventariziranja, hranjenja, raziskovanja in predstavljanja dediščine javnosti.

(2) Vlada s tako osebo sklene pogodbo, v kateri se opredelijo zahteve za opravljanje take dejavnosti in uredijo druge zadeve ob smiselni uporabi določb tega zakona, ki veljajo za javno službo varstva, strokovne nazive, pooblastila iz 2. in 3. alineje prvega odstavka 68. člena tega zakona, pooblaščenice muzeje in opravljanje specializiranih dejavnosti varstva.

(3) V pogodbi mora biti konkretno in jasno določeno, kateri namen in cilji pogodbe sestavljajo javno korist, kot je splošno opredeljena v 2. členu tega zakona ali v nacionalnem programu za kulturo.

(4) S pogodbo se uredijo vsa medsebojna razmerja v zvezi z opravljanjem dejavnosti iz prvega odstavka, zlasti pa:

- cilji, ki bodo realizirani v obdobju sklenitve pogodbe zaradi uresničitve namena pogodbe,
- merila, po katerih se bo spremljalo njihovo uresničevanje,
- roki, v katerih morajo biti cilji doseženi,
- obseg, roki in način morebitnega zagotavljanja sredstev države in razmerje med sredstvi, ki jih v dejavnost vložita država in veliki lastnik dediščine,
- druga vprašanja medsebojnih razmerij.

(5) Ministrstvo preverja izpolnjevanje pogodbe najmanj enkrat na tri leta.

XI. NEVLADNE ORGANIZACIJE NA PODROČJU VARSTVA

107. člen

(status nevladne organizacije v javnem interesu)

Nevladna organizacija, ki s svojim delovanjem pomembno prispeva k varstvu, k razvijanju zavesti o dediščini, širitvi znanja in spretnosti, povezanih z dediščino, ter k usposabljanju in vseživljenjskem učenju, lahko pridobi status nevladne organizacije v javnem interesu na področju varstva kulturne dediščine. Status se pridobi na podlagi zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, in zakona, ki ureja status nevladne organizacije v javnem interesu.

108. člen

(pravica nevladne organizacije)

(1) Nevladna organizacija, ki ima status nevladne organizacije v javnem interesu na področju varstva kulturne dediščine, ima pravico:

- dajanja mnenj in predlogov rešitev glede posameznih vprašanj varstva,
- sodelovanja v posvetovalnih telesih ministrstva, pokrajin in občin,
- sodelovanja v postopkih priprave strategije iz 73. člena tega zakona in drugih strateških dokumentov države, pokrajin in občin, ki zadevajo varstvo in ohranitev dediščine,
- opravljanja drugih nalog na področju varstva na podlagi javnih razpisov.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka, ki je hkrati lastnik dediščine, ima pravico sodelovati v zadevah varstva, ki se tičejo te konkretne dediščine, če ne gre za konflikt interesov med njeno vlogo lastnika in nevladne organizacije.

(3) V dvomu, ali gre za konflikt interesov iz prejšnjega odstavka, odloči minister.

XII. NADZORSTVO

1. Splošne določbe glede nadzorstva

109. člen

(inšpekcijski nadzor)

Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov in drugih aktov, ki se nanašajo na varstvo, opravlja inšpektor, pristojen za dediščino.

110. člen

(pooblastila inšpektorja)

Inšpektor ima poleg pooblastil iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, še naslednja pooblastila:

- pregledovati nepremično in premično dediščino, knjige in listine v zvezi s prometom, posegi v dediščino in v spomenike ter z ukrepi za varstvo v primeru oboroženega spopada in varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,

- pregledovati in zahtevati vpogled v dokumentacijo, ki se nanaša na razglašanje spomenikov, izdajanje upravnih odločb lastnikom ter na iznos in na trgovanje z dediščino.

111. člen (sodelovanje z javno službo varstva)

Inšpektor lahko pri vodenju postopkov zahteva sodelovanje državnih, pokrajinskih in občinskih organov, zlasti v primerih opravljanja ogleda in ustne obravnave, od izvajalcev javne službe pa podajanja strokovnih mnenj.

112. člen (inšpekcijski zavezanci)

Inšpekcijski zavezanci po tem zakonu so:

- pri posegih: investitor posega,
- pri vzdrževanju in opustitvi vzdrževanja: lastnik oziroma posestnik,
- pri škodljivih ravnanjih: povzročitelj škode.

113. člen (carinski nadzor)

(1) Carinski organi opravljajo nadzor pri uvozu in izvozu premičnin iz 46. člena in 47. člena tega zakona, pri čemer jim pristojna organizacija in inšpektor zagotavljata strokovno podporo.

(2) Podpora pristojne organizacije iz prejšnjega odstavka je brezplačna.

2. Inšpekcijski ukrepi

114. člen (splošni inšpekcijski ukrepi)

Inšpekcijsko nadzorstvo obsega poleg ukrepov po zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, tudi posebne ukrepe, določene s tem zakonom.

115. člen (inšpekcijski ukrepi v primeru nedovoljenih posegov)

(1) Če inšpektor ugotovi, da se izvaja ali se je izvedel nedovoljen poseg v arheološke ostaline, registrirano dediščino ali spomenik, z odločbo odredi enega ali smiselno več naslednjih inšpekcijskih ukrepov:

- ustavitev izvajanja del,
- pridobitev kulturnovarstvenih pogojev, kulturnovarstvenega soglasja, kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline ali kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine, če le-ti niso bili pridobljeni pred izvedbo posega,
- pridobitev spremenjenih kulturnovarstvenih pogojev oziroma spremenjenega kulturnovarstvenega soglasja, spremenjenega kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline ali spremenjenega kulturnovarstvenega

soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine, če se poseg izvaja ali je bil izveden v nasprotju z že obstoječimi pogoji oziroma soglasji oziroma so bili ti z izvedenimi deli preseženi,

- sanacijo stanja,
- nadomestni ukrep.

(2) Ukrep ustavitve izvajanja del velja, dokler inšpekcijski zavezanec ne pridobi kulturnovarstvenega soglasja, kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline oziroma kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine za nameravani poseg oziroma raziskavo.

(3) V primeru nedovoljenega posega v arheološke ostaline velja ustavitev del, dokler zavezanec ne zagotovi izvedbe drugega inšpekcijskega ukrepa kot ga je z odločbo odredil inšpektor.

(4) Ukrep ustavitve izvajanja vseh del se šteje za nujni ukrep v javnem interesu v skladu z določbami zakona, ki ureja splošni upravni postopek, in ga lahko inšpektor odredi v skrajšanem postopku brez zaslivanja strank. Odločba se lahko izda ustno.

(5) Če inšpektor hkrati z ustavitvijo del odredi ukrep iz 2. ali 3. alineje prvega odstavka tega člena, mora zavezanec najkasneje v 15 dneh po odreditvi zaprositi za kulturnovarstvene pogoje ali za spremembo kulturnovarstvenih pogojev s skladu z 29. členom tega zakona oziroma za kulturnovarstveno soglasje oziroma spremembo kulturnovarstvenega soglasja v skladu s 30. členom tega zakona. Enako velja za pridobitev ali spremembo kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline oziroma kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine v skladu z 31. členom tega zakona. Zavezanec je o pridobitvi kulturnovarstvenih pogojev dolžan obvestiti inšpektorja v roku sedem dni po prejemu. Po pridobitvi kulturnovarstvenih pogojev inšpektor določi rok, v katerem mora zavezanec zaprositi za kulturnovarstveno soglasje, zavezanec pa je o pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja dolžan obvestiti inšpektorja v roku sedem dni po prejemu.

(6) Če zavezanec v 15 dneh po odreditvi iz prejšnjega odstavka ne izvede naloženega ukrepa iz 2. ali 3. alineje prvega odstavka tega člena oziroma je njegova vloga za pridobitev pravnomočno zavržena ali zavržena, inšpektor odredi sanacijo in rok za izvedbo tega ukrepa, pristojna organizacija pa za potrebe izreka sanacije določi potrebna dela in način izvedbe sanacije. Sanacija se izvede pod vodstvom pooblaščenega osebe.

(7) Če inšpekcijski zavezanec v roku iz prejšnjega odstavka sanacije ne izvede, inšpektor odredi, da pristojna organizacija izvede dela na stroške zavezanca.

(8) Če je nedovoljeni poseg v arheološke ostaline, dediščino ali spomenik že izveden na način, ki pomeni nepovratno odstranitev celote ali njenega dela in izdaja kulturnovarstvenih pogojev, soglasja, kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline ali kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine ni več smiselna oziroma sanacija ni več mogoča, inšpektor odredi nadomestni ukrep.

(9) Namen nadomestnega ukrepa je izvedba javne koristi, ki se opravi v okviru javne službe varstva, in sicer:

- pri nedovoljenem posegu v arheološke ostaline izvedba ukrepa varstva arheološkega najdišča primerljivega pomena,
- pri nedovoljenem posegu v registrirano dediščino ali spomenik izvedba posega za ohranitev ali oživetev registrirane dediščine oziroma spomenika primerljivega pomena.

(10) Denarni znesek, ki je potreben za izvedbo nadomestnega ukrepa iz prve alineje prejšnjega odstavka, se lahko določi največ do višine vrednosti raziskave, ki bi bila potrebna za prevod uničenih arheoloških ostalin v arhiv arheološkega najdišča.

(11) Denarni znesek, ki je potreben za izvedbo nadomestnega ukrepa iz druge alineje devetega odstavka tega člena, se lahko določi največ do višine vrednosti obnove, ki bi bila potrebna za ohranitev nepovratno odstranjenih delov registrirane nepremične dediščine ali spomenika.

(12) Za potrebe izreka nadomestnega ukrepa pristojna organizacija na poziv inšpektorja opredeli namen nadomestnega ukrepa in primerljiv pomen arheološkega najdišča ali spomenika ter določi denarni znesek za izvedbo nadomestnega ukrepa, inšpektor pa določi pristojno organizacijo, ki izvede nadomestni ukrep, in rok, v katerem mora inšpekcijski zavezanec izvesti izplačilo denarnega zneska za izvedbo nadomestnega ukrepa.

(13) Če gre za nedovoljen poseg v spomenik ali registrirano dediščino, za katerega je potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov, inšpektor z odločbo odredi ustavitev izvajanja vseh del in zadevo odstopi v reševanje pristojnemu gradbenemu inšpektorju. Ustavitev del velja do odločitve pristojnega gradbenega inšpektorja.

116. člen

(inšpekcijski ukrepi v primeru škode ali neposredne nevarnosti poškodovanja)

(1) Če inšpektor ugotovi, da obstaja neposredna nevarnost poškodovanja ali je škoda na nepremičnem spomeniku oziroma nacionalnem bogastvu že nastala, odredi rok, v katerem se mora taka nevarnost odpraviti, oziroma sprejme ukrepe za odpravo škode ali za njeno ustrezno zmanjšanje.

(2) Če inšpekcijski zavezanec v roku iz prejšnjega odstavka ne opravi ustreznih ukrepov ali ne zagotovi potrebnih del, inšpektor odredi, da se dela izvedejo na stroške zavezanca.

(3) Dela iz prejšnjega odstavka opravi pristojna organizacija na podlagi konservatorskega načrta in pod vodstvom pooblaščenega osebe.

117. člen

(inšpekcijski ukrepi v primeru škodljivega ravnanja)

(1) Če inšpektor ugotovi, da zaradi nepravilnega vzdrževanja, ravnanja ali rabe nepremičnega spomenika oziroma nacionalnega bogastva ali zaradi opustitve dolžnega vzdrževanja ali ravnanja obstaja nevarnost njegovega poškodovanja, lahko tako ravnanje ali rabo prepove in odredi potrebne ukrepe za zagotovitev varstva.

(2) Če je zaradi nepravilnega vzdrževanja, ravnanja, rabe ali opustitve dolžnega vzdrževanja ali ravnanja lastnika ali posestnika oziroma osebe, ki izvaja vzdrževanje, ogroženo nacionalno bogastvo, lahko inšpektor z odločbo začasno odvzame posest in premoženje prepusti v hrambo državnemu ali pooblaščenemu muzeju do izpolnitve pogojev za vrnitev. Pogoji za vrnitev so izpolnjeni, ko sta zagotovljena ravnanje in raba nacionalnega bogastva v skladu s tem zakonom.

118. člen

(inšpekcijski ukrep v primeru izkoriščanja podobe ali imena spomenika brez soglasja lastnika)

(1) Če inšpektor ugotovi, da fizična ali pravna oseba za pridobitne namene uporablja podobo ali ime spomenika brez soglasja lastnika, lahko tako nadaljnjo rabo prepove.

(2) Inšpektor mora pri odločanju o prepovedi upoštevati predpise o avtorskih in sorodnih pravicah.

119. člen **(inšpekcijski ukrepi pri opravljanju dejavnosti v nasprotju s predpisi)**

(1) Če inšpektor ugotovi, da se hrani spomenik ali drugo nacionalno bogastvo v nasprotju s predpisi, lahko prepove hrambo spomenika ali drugega nacionalnega bogastva ter določi ukrepe, ki jih je treba zagotoviti za varstvo in roke za izvedbo ukrepov.

(2) Če inšpektor ugotovi, da se trgovanje s premično dediščino opravlja v nasprotju s predpisom iz 45. člena tega zakona, prepove trgovanje z dediščino ter določi ukrepe, ki jih je treba zagotoviti za varstvo, in roke za izvedbo ukrepov.

120. člen **(zadržanje)**

(1) Če carinski organ pri opravljanju nadzora v skladu s tem zakonom utemeljeno sumi, da obravnavano blago predstavlja premično dediščino, ki se uvaža ali izvažata v nasprotju z določbami tega zakona, lahko takšno blago zadrži in o tem nemudoma obvesti pristojno organizacijo in inšpektorja.

(2) Pristojna organizacija mora v roku desetih delovnih dni po prejemu obvestila carinskega organa podati mnenje, ali je zadržano blago dediščina, za katero je po določbah tega zakona potrebno dovoljenje za uvoz ali izvoz, in o tem nemudoma obvestiti carinski organ.

(3) Če pristojna organizacija ne odloči o naravi zadržanega blaga v roku iz prejšnjega odstavka, carinski organ zadržano blago prepusti v izbrano carinsko dovoljeno rabo ali uporabo.

(4) Če pristojna organizacija ugotovi, da je zadržano blago dediščina, za katero je po določbah tega zakona potrebno dovoljenje za izvoz ali uvoz, carinski organ zavrne prepustitev blaga v izbrano carinsko dovoljeno rabo ali uporabo.

121. člen **(skladiščenje zadržanega blaga)**

(1) Zadržano blago se hrani v skladu s carinskimi predpisi, ki veljajo za carinsko skladiščenje blaga.

(2) Če pristojna organizacija ugotovi, da je zadržano blago dediščina, za katero je po določbah tega zakona potrebno dovoljenje za uvoz ali izvoz, nosi stroške skladiščenja in druge stroške, ki bi utegnili nastati v zvezi z dediščino, oseba, ki je uvažala ali izvažala zadevno dediščino, oziroma oseba, za račun katere se je zadevna dediščina uvažala ali izvažala v nasprotju z določbami tega zakona.

122. člen
(izvajanje izvršbe s prisilitvijo)

(1) Izvršba s prisilitvijo za inšpekcijske ukrepe, izdane v skladu z določbami tega zakona, se opravlja po določbah zakona, ki ureja upravni postopek, z izjemo, ki jo določa ta zakon.

(2) Kadar inšpektor določi izvajanje izvršbe s prisilitvijo, znaša denarna kazen za zavezanca pravno osebo do 20.000 evrov, za zavezanca samostojnega podjetnika posameznika in zavezanca podjetnika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa do 2.000 evrov.

123. člen
(obveščanje)

Organ, ki prejme predlog za uvedbo postopka zaradi kaznivega dejanja, mora o svojih ukrepih obvestiti inšpektorja, ki je vložil ovadbo.

124. člen
(zaseg)

(1) Inšpektor oziroma druga pooblaščenca oseba ima pravico zaseči dokumentacijo ali predmete, ki se lahko odvzamejo v postopku o prekršku ali kadar je to potrebno zaradi zavarovanja dokazov.

(2) Zasežena dokumentacija ali predmeti iz prejšnjega odstavka se do konca inšpekcijskega postopka ali postopka o prekršku hranijo pri ministrstvu.

XIII. KAZENSKE DOLOČBE

125. člen
(prekrški)

(1) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik ali samostojna podjetnica posameznica (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik) in posameznik ali posameznica, ki samostojno opravlja dejavnost (v nadaljnjem besedilu: posameznik):

- ne sporoči pomanjkljivosti ali škode na spomeniku v skladu z drugim odstavkom 56. člena tega zakona,
- ne navede registra kot vira podatkov v skladu s šestim odstavkom 67. člena tega zakona.

(2) Z globo od 200 do 2.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika, državnega, pokrajinskega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 100 do 600 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

126. člen
(prekrški)

(1) Z globo od 1.000 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:

- ne obvesti zavoda o najdbi arheološke ostaline v skladu s prvim odstavkom 26. člena tega zakona ali ne poseduje drugačnega dokazila o izvoru v skladu s prvim odstavkom 53. člena tega zakona,
- ne pošlje poročila o poteku in izsledkih raziskave v skladu s prvim odstavkom 33. člena tega zakona ali
- ne dopusti dokumentiranja in raziskovanja spomenika v skladu s prvim odstavkom 55. člena tega zakona.

(2) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika, državnega, pokrajinskega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

127. člen (prekrški)

(1) Z globo od 2.000 do 40.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki:

- posega v kraj najdbe v nasprotju z drugim odstavkom 26. člena tega zakona,
- posega v kraj najdbe v nasprotju z odločbo iz 27. člena tega zakona,
- izvaja raziskave in odstranitve arheološke ostaline brez dovoljenja iz 31. člena tega zakona ali v nasprotju z v njem določenimi zahtevami.
- izvaja poseg brez kulturnovarstvenega soglasja iz 28. člena tega zakona ali v nasprotju z njim,
- uporablja iskalnik kovin ali drugih tehničnih sredstev v nasprotju s prvim odstavkom 32. člena tega zakona,
- ne preda celotne in originalne dokumentacije raziskave nepremične dediščine ali celotnega in originalnega arhiva arheološkega najdišča v skladu s četrtem odstavkom 33. člena tega zakona,
- ne ravna s spomenikom v skladu z drugim odstavkom 36. člena tega zakona,
- ne registrira dejavnosti v skladu s prvim odstavkom 45. člena tega zakona,
- ne vodi evidence v skladu s tretjim odstavkom 45. člena tega zakona,
- ne preveri izvora predmeta v skladu s petim odstavkom 45. člena tega zakona,
- nima dovoljenja za iznos ali izvoz premične dediščine v skladu s prvim odstavkom 46. člena tega zakona,
- pri hranjenju ali prevozu nacionalnega bogastva ne izpolnjuje minimalnih strokovnih, tehničnih in prostorskih zahtev iz 52. člena tega zakona,
- ob uvozu oziroma vnosu ne predloži dovoljenja v skladu s 47. členom tega zakona,
- ne opravi ustreznih ukrepov ali zagotovi ustreznih del na podlagi ukrepa inšpektorja iz 116. člena tega zakona,
- ravna s spomenikom ali nacionalnim bogastvom v nasprotju z ukrepom inšpektorja iz 117. člena tega zakona.

(2) Z globo od 800 do 4.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika, državnega, pokrajinskega ali občinskega organa, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 400 do 1.200 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) V primerih iz pete alineje prvega odstavka tega člena se lahko izreče stranska sankcija odvzema iskalnika kovin ali drugega tehničnega sredstva skupaj z vso opremo, ki se uporablja za iskanje arheoloških ostalin

128. člen (prekrški javne službe)

(1) Z globo od 400 do 4.000 evrov se kaznuje za prekršek izvajalec javne službe, če:

- ne seznanjati pobudnika z zavrnitvijo v skladu s prvim odstavkom 12. člena tega zakona,
- ne nudi strokovne pomoči v skladu z drugim odstavkom 37. člena ali strokovne podpore v skladu s 113. členom tega zakona,
- ne objavi vstopnine in odpiralnega časa v skladu s šestim odstavkom 87. člena tega zakona,
- ne sporoči suma o nezakonitem izvoru v skladu z 89. členom tega zakona,
- ne posreduje podatkov v skladu s tretjim odstavkom 100. člena tega zakona.

(2) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje odgovorna oseba izvajalca javne službe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Določbe četrte in pete alineje prvega odstavka veljajo tudi za registrirane muzeje oziroma odgovorne osebe registriranih muzejev.

129. člen (izrekanje glob v razponih)

Globe, predpisane s tem zakonom, se izrekajo v okviru razponov, določenih v tem poglavju.

Zakon o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1 (Uradni list RS, št. [16/08](#)) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

»XIV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

130. člen (obstoječa registrirana dediščina)

(1) Vsa dediščina, ki je vpisana v register nepremične kulturne dediščine na dan uveljavitve tega zakona ali bo vpisana vanj do dne vzpostavitve registra po tem zakonu, je varovana na podlagi tega zakona kot registrirana dediščina.

(2) Register po tem zakonu se vzpostavi v 12 mesecih po uveljavitvi predpisa iz 72. člena tega zakona. Do vzpostavitve registra po tem zakonu se dediščina registrira po postopku in na podlagi Pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/02).

(3) Prikaz vrednotenja dediščine v prostoru se vzpostavi v 12 mesecih po uveljavitvi predpisa iz 72. člena tega zakona.

(4) Enoten prikaz javnega digitalnega gradiva o dediščini se vzpostavi v 24 mesecih po uveljavitvi podzakonskega akta iz 72. člena tega zakona.

(5) Minister določi varstvena območja dediščine šest mesecev po sprejetju predpisa vlade iz tretjega odstavka 25. člena tega zakona.

131. člen (varstvo v prostorskih aktih)

(1) Obstoječi varstveni režim ter druga merila in pogoji za izvedbo posegov v prostor se do določitve varstvenih območij dediščine iz 25. člena tega zakona in sprejetja prostorskih aktov, pripravljenih ob upoštevanju določb tega zakona, upoštevajo za enote dediščine, vključene v strokovne zasnove varstva, ki jih je pripravil zavod za območje obravnave prostorskega akta na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99).

(2) Do sprejetja strategije iz 73. člena tega zakona se kot podlaga za pripravo dokumentov razvojnega načrtovanja uporablja nacionalni program za kulturo, sprejet na podlagi zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, razen če s predpisi ni drugače določeno.

132. člen (varstvene usmeritve registrirane dediščine)

(1) Če v registru za registrirano dediščino, ki je bila vanj vpisana do uveljavitve tega zakona, ni drugače določeno, se pri posegih vanjo, za katere je po predpisih, ki urejajo graditev, potrebno gradbeno dovoljenje, upoštevajo naslednje varstvene usmeritve za prostorsko načrtovanje in za izdajanje kulturnovarstvenih soglasij:

- pri posameznih nepremičninah: ohranjajo se njihovi gabariti, zunanjščina, razmerja s sosednjimi nepremičninami in njihova uporaba,
- pri območjih naselbinske dediščine: ohranjajo se morfološka zasnova naselja, javni prostori, ulične fasade, oblika streh, gabariti, meje in silhuete naselja,
- pri območjih kulturne krajine: ohranjajo se vzorci poselitve v pokrajini, razmerja med odprtim prostorom in naselji, tradicionalna raba zemljišč in vzorci parcelacije, značilna vegetacija, prostorske dominante in panoramski pogledi, oblike terena, spominska obeležja, grobišča in pokopališča ter ostanki struktur,
- pri vrtnoarhitekturni dediščini: ohranjajo se zasnova, oblikovani elementi in pritikline.

(2) Varstvene usmeritve iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na registrirano dediščino znotraj območij, varovanih ali zavarovanih po predpisih s področja ohranjanja narave, se ne upoštevajo, če bi njihovo upoštevanje lahko povzročilo ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, kar ugotovi organizacija, pristojna za varstvo narave, v naravovarstvenih smernicah.

(3) Ne glede na določbe prejšnjih dveh odstavkov se kulturnovarsveno soglasje lahko zavrne samo v primeru, da je poseg v neskladju s tem zakonom ali s prostorskim aktom.

133. člen (veljavnost dosedanjih aktov o razglasitvi)

(1) Akti o razglasitvi kulturnih spomenikov, ki so bili izdani na podlagi Zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list

LRS, št. 23/48), Zakona o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Uradni list LRS, št. 22/58), Zakona o varstvu kulturnih spomenikov v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 26/61, in Uradni list SRS, št. 11/65), Zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, in Uradni list RS, št. 8/90 in 26/92) in Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99), in vpisi kulturnih spomenikov v registre spomenikov na podlagi prej navedenih zakonov ostanejo v veljavi in se po potrebi uskladijo z določbami tega zakona.

(2) Kulturni spomeniki, razglašeni z Zakonom o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96), so kulturni spomeniki po tem zakonu.

(3) Za območja, ki so varovana ali zavarovana po predpisih s področja ohranjanja narave, pred uveljavitvijo tega zakona in delno ali v celoti vsebujejo spomenike ali spomeniška območja ter v katerih je varstveni režim ohranjanja narave v koliziji z varstvenim režimom spomenika, se varstveni režimi uskladijo v roku šestih mesecev po uveljavitvi tega zakona. Vlada sprejme sklep o uskladitvi na podlagi usklajenega predloga ministra in ministra, pristojnega za ohranjanje narave.

134. člen

(varstveni režim obstoječih nepremičnih spomenikov)

(1) Če je v aktu o razglasitvi nepremičnega spomenika, ki je začel veljati pred uveljavitvijo tega zakona, varstveni režim določen na način, iz katerega se ne da razbrati njegovega obsega, velja do uveljavitve aktov o razglasitvi na podlagi tega zakona za posamezne zvrsti nepremičnih spomenikov naslednji splošni varstveni režim:

- posamezni spomeniki: varujejo se vse zunanje značilnosti, kot so gabariti, zasnova pročelij, tlorisni razporedi, značilni naravni in umetni materiali ter konstrukcijske značilnosti, ustrezna namembnost, značilna pojavnost v prostoru, arheološke plasti in razmerja spomenika in posebej njegovo vplivno območje. Če je kot spomenik zavarovan zgodovinski park ali vrt, se varujejo parkovna ali vrtna zasnova, način zasaditve, oblikovani naravni elementi, objekti in pritikline, namenjeni uporabi in olepšanju;
- naselbinski spomeniki: varujejo se morfološka zasnova in parcelacija naselja, javni prostori in njihova oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti, gabariti, meje in silhete naselja;
- arheološka najdišča: varujejo se pred posegi ali rabo, ki dejansko ali potencialno lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali spreminjajo okoljske dejavnike, pomembne za njihovo ohranitev;
- zavarovana kulturna krajina: varujejo se značilna raba zemljišč, parcelacija, značilna vegetacija, prostorske dominante, odnos med poselitvijo in odprtim prostorom, kraji spomina in značilna topografska imena.

(2) Varstveni režimi iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na spomenike znotraj območij, varovanih ali zavarovanih po predpisih s področja ohranjanja narave, se ne upoštevajo, če bi njihovo upoštevanje lahko povzročilo ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, kar ugotovi organizacija, pristojna za varstvo narave, v naravovarstvenih smernicah.

(3) Akte o razglasitvi iz prvega odstavka tega člena se glede določitve varstvenih režimov uskladi z tem zakonom v roke enega leta od uveljavitve tega zakona.

135. člen

(prijava arheološke najdbe)

(1) Oseba, ki na dan uveljavitve tega zakona hrani arheološko najdbo brez potrdila o izvoru, mora najkasneje v enem letu od uveljavitve tega zakona o tem obvestiti državni ali pooblaščen muzej.

(2) V primeru, da oseba ravna v skladu s prejšnjim odstavkom, se ne kaznuje za predhodna kazniva dejanja in prekrške v zvezi s to arheološko najdbo, ki se na ta način odkrije. Prehodna kazniva dejanja ali prekrški, ki se v tem primeru ne kaznujejo, so nedovoljeno raziskovanje in iskanje arheološke ostaline, iz katere izvira arheološka najdba, opustitev dolžnosti obvestila pristojne organizacije o arheološki najdbi, nedovoljeno hranjenje arheološke najdbe in tatvina, ki je posledica posedovanja te arheološke najdbe.

(3) Muzej iz prvega odstavka izda potrdilo o izvoru z navodili za hrambo in, če gre za zbirko, pripravi inventarno knjigo zbirke.

(4) Če muzej iz prvega odstavka ugotovi, da gre za arheološko najdbo ali zbirko lokalnega oziroma državnega pomena, pripravi predlog za razglasitev za premični spomenik ali spomeniško zbirko lokalnega oziroma državnega pomena.

(5) Oseba, ki je v roku iz prvega odstavka obvestila muzej iz prvega odstavka, da hrani arheološko najdbo ali zbirko arheoloških najdb, za katero muzej ugotovi, da gre za arheološko najdbo ali zbirko državnega pomena, je upravičena do nadomestila za stroške, ki jih je imela z dotedanjo hrambo arheološke najdbe ali zbirke.

(6) O nadomestilu na predlog osebe iz petega odstavka odloči ministrstvo.

136. člen

(Zavod za varstvo kulturne dediščine)

(1) Naloge zavoda opravlja Javni zavod za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije, ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 110/03).

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka se v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona uskladi s tem zakonom.

137. člen

(državni muzeji)

(1) Ob uveljavitvi tega zakona se kot državni muzeji štejejo vsi muzeji, ki imajo status državnega muzeja ob uveljavitvi tega zakona.

(2) Sklepi o ustanovitvi muzejev iz prejšnjega odstavka se po potrebi uskladijo s tem zakonom v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

138. člen

(Služba za premično dediščino in muzeje)

Minister v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona odloči, v katerem državnem muzeju bo organizirana Služba za premično dediščino in muzeje. Javni zavodi s področja varstva dediščine, ki se financirajo iz državnega proračuna, zagotovijo kadrovsko zapolnitev službe iz lastnih kadrovskih virov v roku enega leta.

139. člen

(financiranja muzejev in galerij samoupravnih lokalnih skupnosti)

(1) Muzeji in galerije iz priloge Uredbe o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitve državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/00 in 105/01), razen državnih muzejev, so financirani iz državnega proračuna na podlagi 43. člena Zakona o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06) do 1. januarja 2009.

(2) S 1. januarjem 2009 prevzame financiranje muzejev in galerij iz prejšnjega odstavka pokrajina ali občina, ki v skladu z zakonom zagotavlja javno službo varstva premične dediščine.

140. člen

(razvid muzejev in trgovcev ter seznam usposobljenih izvajalcev)

(1) Razvid muzejev 87. člena tega zakona se vzpostavi v treh mesecih po vzpostavitvi službe iz 92. člena tega zakona, vendar najkasneje do 31. decembra 2008.

(2) Muzeji in galerije iz priloge Uredbe o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitve državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/00 in 105/01) se vpišejo v razvid po uradni dolžnosti na podlagi sklepa ministra v roku iz prejšnjega odstavka.

(3) Razvid trgovcev iz 45. člena tega zakona in seznam usposobljenih izvajalcev specializiranih dejavnosti iz 105. člena tega zakona se vzpostavita tri mesece po sprejemu predpisa iz sedmega odstavka 45. člena oziroma predpisa iz 103. člena tega zakona.

141. člen

(dokončanje postopkov)

Postopki za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenih soglasij ter inšpekcijski postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99).

142. člen

(premestitev javnih uslužbencev)

Zaradi novih pristojnosti, določenih s tem zakonom, se v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona v skladu z zakonom o javnih uslužbencih izvede premestitev potrebnega števila javnih uslužbencev iz Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor v Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije.

143. člen

(prehodna ureditev glede financiranja predhodnih raziskav)

Do 31. decembra 2008 krijejo stroške predhodnih raziskav iz druge alineje drugega odstavka in iz tretjega odstavka 34. člena tega zakona investitorji graditve ali drugih posegov v prostor.

144. člen

(izvršilni predpisi)

Minister izda predpise na podlagi tega zakona v enem letu po njegovi uveljavitvi.

145. člen

(prenehanje veljavnosti izvršilnih predpisov)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, sprejeti na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99):

1. Pravilnik o postopku za izdajo dovoljenj za arheološka raziskovanja (Uradni list RS, št. 113/00),
2. Pravilnik o strokovnih, prostorskih in tehničnih pogojih za izvajanje javne službe na področju varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 113/00),
3. Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/02),
4. Pravilnik o postopku za izdajo dovoljenj za izvoz in iznos predmetov kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 48/04, 106/04),
5. Pravilnik o evidenci in nadzoru pri trgovanju s predmeti kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 140/04 in 15/07 odločba US),
6. Pravilnik o vodenju inventarne knjige premične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 122/04),
7. Uredba o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitve državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/00 in 105/01).

(2) Predpisi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do uveljavitve ustreznih predpisov na podlagi tega zakona, če niso v nasprotju s tem zakonom.

(3) Do uveljavitve ustreznih predpisov na podlagi tega zakona se uporabljata naslednja predpisa, sprejeta na podlagi Zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86 in Uradni list RS, št. 26/92), če nista v nasprotju s tem zakonom:

1. Pravilnik o obliki in namestitvi oznak nepremičnih spomenikov in znanosti (Uradni list SRS, št. 33/85),
2. Pravilnik o pripravi, strokovnih izpitih in pridobivanju nazivov za zaposlene v dejavnosti s področja varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 31/96).

146. člen

(prenehanje veljavnosti zakona)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99).

147. člen

(prenehanje obveznosti izdajanja odločb o varstvu spomenikov)

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati določbe aktov o razglasitvi kulturnih spomenikov, sprejetih na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99), ki v zvezi s 13. členom tega zakona predpisujejo izdajanje odločb o varstvu spomenikov.

148. člen

(končna določba)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembi in dopolnitvi Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1A (Uradni list RS, št. [123/08](#)) dodaja nova 139.a člen in 139.b člen, ki se glasita:

»139.a člen

(financiranje muzejev in galerij samoupravnih lokalnih skupnosti v letu 2009)

Ne glede na določbe prejšnjega člena se muzeji in galerije iz priloge Uredbe o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitve državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/2000, 103/2000 in 105/01) financirajo v letu 2009 iz državnega proračuna najmanj v obsegu iz leta 2008, s 1. januarjem 2010 pa prevzamejo financiranje teh muzejev in galerij pokrajine ali občine, ki v skladu z zakonom zagotavljajo javno službo varstva premične dediščine.

139.b člen

(podelitev pooblastil za opravljanje državne javne službe)

Prva podelitev pooblastil za opravljanje državne javne službe se v skladu 95. členom tega zakona izvede najkasneje do 30. septembra 2009.«;

ter vsebuje naslednjo končno določbo:

»KONČNA DOLOČBA

3. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1B (Uradni list RS, št. [90/12](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»9. člen

(končna določba)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1C (Uradni list RS, št. [111/13](#)) spreminja 132. člen zakona tako, da se glasi:

»132. člen
(varstvene usmeritve registrirane dediščine)

(1) Če v registru za registrirano dediščino, vključeno v strokovne zasnove varstva, ki jih je pripravil zavod na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99), ni drugače določeno, se pri posegih vanjo upoštevajo naslednje varstvene usmeritve za prostorsko načrtovanje in za izdajanje kulturnovarstvenih soglasij:

- pri posameznih nepremičninah: ohranjajo se njihovi gabariti, zunanjščina, razmerja s sosednjimi nepremičninami in njihova uporaba,
- pri območjih naselbinske dediščine: ohranjajo se morfološka zasnova naselja, javni prostori, ulične fasade, oblika streh, gabariti, meje in silhete naselja,
- pri območjih kulturne krajine: ohranjajo se vzorci poselitve v pokrajini, razmerja med odprtim prostorom in naselji, tradicionalna raba zemljišč in vzorci parcelacije, značilna vegetacija, prostorske dominante in panoramski pogledi, oblike terena, spominska obeležja, grobišča in pokopališča ter ostanki struktur,
- pri vrtnoarhitekturni dediščini: ohranjajo se zasnova, oblikovani elementi in pritikline,
- pri arheoloških najdiščih: ohranjajo se ostanki struktur, oblika terena in pojavnost (silhueta) najdišč.

(2) Varstvene usmeritve iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na registrirano dediščino znotraj območij, varovanih ali zavarovanih po predpisih s področja ohranjanja narave, se ne upoštevajo, če bi njihovo upoštevanje lahko povzročilo ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, kar ugotovi organizacija, pristojna za varstvo narave, v naravovarstvenih smernicah.

(3) Ne glede na določbe prejšnjih dveh odstavkov se kulturnovarsveno soglasje lahko zavrne samo v primeru, da je poseg v neskladju s tem zakonom ali s prostorskim aktom.«;

spreminja 134. člen zakona tako, da se glasi:

»134. člen
(varstveni režim obstoječih nepremičnih spomenikov)

(1) Če je v aktu o razglasitvi nepremičnega spomenika, ki je začel veljati pred uveljavitvijo tega zakona, varstveni režim določen na način, iz katerega se ne da razbrati njegovega obsega, velja do uveljavitve aktov o razglasitvi na podlagi tega zakona za posamezne zvrsti nepremičnih spomenikov naslednji splošni varstveni režim:

- posamezni spomeniki: varujejo se vse zunanje značilnosti, kot so gabariti, zasnova pročelij, tlorisni razporedi, značilni naravni in umetni materiali ter konstrukcijske značilnosti, ustreznost namembnosti, značilna pojavnost v prostoru, arheološke plasti in razmerja spomenika in posebej njegovo vplivno območje. Če je kot spomenik zavarovan zgodovinski park ali vrt, se varujejo parkovna ali vrtna zasnova, način zasaditve, oblikovani naravni elementi, objekti in pritikline, namenjeni uporabi in lepšanju;
- naselbinski spomeniki: varujejo se morfološka zasnova in parcelacija naselja, javni prostori in njihova oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti, gabariti, meje in silhete naselja;

- arheološka najdišča: varujejo se pred posegi ali rabo, ki dejansko ali potencialno lahko poškodujejo arheološke plasti, spreminjajo arheološki kontekst ali spreminjajo okoljske dejavnike, pomembne za njihovo ohranitev;
- zavarovana kulturna krajina: varujejo se značilna raba zemljišč, parcelacija, značilna vegetacija, prostorske dominante, odnos med poselitvijo in odprtim prostorom, kraji spomina in značilna topografska imena;
- vplivno območje spomenika: prostorske ureditve morajo biti prilagojene prostorskim možnostim tako, da se ohranja družbeni pomen spomenika v prostoru.

(2) Varstveni režimi iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na spomenike znotraj območij, varovanih ali zavarovanih po predpisih s področja ohranjanja narave, se ne upoštevajo, če bi njihovo upoštevanje lahko povzročilo ogrožanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, kar ugotovi organizacija, pristojna za varstvo narave, v naravovarstvenih smernicah.

(3) Akte o razglasitvi iz prvega odstavka tega člena se glede določitve varstvenih režimov uskladi z tem zakonom v roke enega leta od uveljavitve tega zakona.«;

ter vsebuje naslednji prehodni in končno določbo:

»PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

40. člen

Minister izda podzakonski predpis iz 31. člena tega zakona v enem letu od njegove uveljavitve.

41. člen

Postopki financiranja predhodnih arheoloških raziskav iz druge alineje tretjega odstavka 34. člena zakona, začeti do uveljavitve tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

42. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1D (Uradni list RS, št. [32/16](#)) vsebuje naslednje prehodne in končno določbo:

»PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

18. člen

(določitev koordinatorja varstva nesnovne dediščine)

(1) Naloge koordinatorja varstva nesnovne dediščine opravlja Slovenski etnografski muzej, ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Slovenski etnografski muzej (Uradni list RS, št. 60/03 in 11/09).

(2) Sklep iz prejšnjega odstavka se v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona uskladi s tem zakonom.

19. člen
(obstoječe žive mojstrovine)

Akti o razglasitvi živih mojstrovин, sprejeti do dneva uveljavitve tega zakona, se štejejo za akte o razglasitvi nesnovne dediščine posebnega pomena.

20. člen
(pričetek teka roka za opravo strokovnega izpita)

Strokovni delavec, ki je na dan uveljavitve tega zakona zaposlen na področju muzejske, konservatorske in konservatorske – restavratorske dejavnosti na delovnem mestu, na katerem je strokovni izpit določen kot pogoj za zasedbo delovnega mesta, mora opraviti strokovni izpit najkasneje v dveh letih od uveljavitve tega zakona, sicer mu naslednji dan po poteku tega roka preneha delovno razmerje.

21. člen
(veljavnost sklenjenih pogodb o volonterskem pripravništvu)

Pogodbe o volonterskem pripravništvu, sklenjene do dneva uveljavitve tega zakona za opravljanje pripravništva na podlagi 102. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13), ostanejo v veljavi do izteka obdobja, za katerega so bile sklenjene.

22. člen
(postopki za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in soglasij)

Postopki za pridobitev kulturnovarstvenih pogojev in kulturnovarstvenega soglasja, začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po določbah tega zakona.

23. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o nevladnih organizacijah – ZNOrg (Uradni list RS, št. [21/18](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»39. člen
(uveljavitev zakona)

(1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(2) Določbe 28. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2019.«.